

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvio vuodelle 2023 ja taloussuunnitelma vuosille 2023-2025

Sisällys

1	Yleisperustelut	2
2	Hyvinvointialuestrategia ja valtuustokauden tavoitteet	13
2.1	Hyvinvointialuestrategia	13
2.2	Strategiset linjaukset ja valtuustokauden tavoitteet	16
2.2.1	Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.....	18
2.2.2	Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla	21
2.2.3	Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.....	24
2.2.4	Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä	27
2.3	Strategia asettaa yhteisen suunnan toiminnallemme	28
3	Käyttötalousosa	29
3.1	Yhteiset sosiaali- ja terveystoimen palvelut.....	29
3.2	Ikäntyneiden palvelut	33
3.3	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut.....	37
3.4	Vammaispalvelut	41
3.5	Pelastustoimi ja ensihoito	45
3.6	Erikoissairaanhoidon palvelut	49
3.7	Konsernihallinto	52
4	Investointiosa	55
5	Tuloslaskelmaosa	60
6	Rahoitusosa ja lainanottovaltuutus	62

1 Yleisperustelut

Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa haastavissa olosuhteissa. Heikkenevä huoltosuhte ja koronapandemian aiheuttama hoitovelka lisäävät palvelujen kysyntää, ja esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluja tarvitaan enemmän kuin koskaan. Hoitoon tulee päästä nopeammin kuin ennen. Ikääntyviä suomalaisia hoitamaan tarvitaan aiempaa enemmän ammattitaitoista henkilöstöä, mutta samalla ura sote- ja pelastuspalveluissa ei houkuttele kuten aiemmin. Sote-uudistuksen tavoitteena on vastata näihin haasteisiin, samalla kustannusten kasvua hilliten.

Tällaisen mittakaavan haasteisiin on mahdollista vastata vain yhdessä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue rakentuu kymmenen kunnan sosiaali- ja terveystalouden sekä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen perustalle. Hyvinvointialueellamme on lähes puoli miljoonaa asukasta ja yhdeksän tuhatta työntekijää. Tällainen määrä osaamista antaa meille oivalliset lähtökohdat ongelmien ratkaisemiseen.

Perustehtävämme on tukea ja edistää länsi-uusimaalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Järjestämme asukkaillemme ja asiakkaillemme palveluja kestäväällä tavalla. Muodostamme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön ja huolehdimme alueemme veto- ja pitovoimasta. Sujuva yhteistyö alueemme kuntien, HUS-yhtymän, muiden hyvinvointialueiden, järjestöjen, yritysten, kansallisten toimijoiden ja monien muiden tärkeiden yhteistyökumppaniemme kanssa antaa meille mahdollisuuden onnistua tavoittelemassamme. Teemme jatkuvasti aktiivista edunvalvontaa, jotta hyvinvointialueemme valtiolta saama rahoitus huomioi alueemme erityispiirteet oikeudenmukaisesti nyt ja tulevaisuudessa.

Hyvinvointialueen talousarvio antaa strategian ohella suuntaviivat hyvinvointialueemme kestäväälle toiminnalle ja vastuulliselle taloudelle. Ensimmäisenä toimintavuotena taloutemme on alijäämäinen. Tämä tarkoittaa, että meidän on jatkossa löydettävä keinoja talouden tasapainottamiseksi. Uskon, että konkreettiset keinot löytyvät, mutta ennen sitä on toimintamme lähdeittä vakaasti ja turvallisesti liikkeelle.

Turvallinen siirtymä kunnista hyvinvointialueelle tarkoittaa suunnittelua ja varautumista, mutta toisaalta myös joustavaa reagoimista äkillisiin ja muuttuviin tilanteisiin. Kuluneen vuoden aikana olemme kartoittaneet huolellisesti siirtymän aikaansaamat muutokset ja varmistaneet, että kaikki oleellinen ja kriittinen on huomioitu. Varasuunnitelmien varasuunnitelmat auttavat meitä tilanteissa, joissa asiat eivät toimi kuten niiden pitäisi.

3 (63)

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Talousarvio vuodelle 2023 ja taloussuunnitelma vuosille 2023-2025

Turvallisen siirtymän ohella on hyvä hetki kohdistaa katse tulevaan. Palvelustrategian ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen sekä strategisten mittareiden valmistelu jatkuu vuoden 2023 aikana. Näissä tarkentuu se, miten palvelut konkreettisesti järjestetään ja tuotetaan. Samalla meillä on edessämme tärkeä tehtävä yhdistää toimintamme toimivaksi kokonaisuudeksi. Tässä meillä on hieno mahdollisuus luoda yhdessä uusia ja parempia ratkaisuja.

Kiitän omasta puolestani kaikkia tämän talousarvion ja taloussuunnitelman laatimiseen osallistuneita. Jatketaan yhdessä hyvinvointialueemme rakentamista – jotta länsiusimaalaiset voivat hyvin.

Länsi-Uudellamaalla 28.10.2022,

Sanna Svahn

hyvinvointialuejohtaja

Hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman perustelut

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on aluevaltuuston keskeinen talouden ohjauksen väline, sillä valtuuston toimivalta talouden ohjauksessa määrittyy nimenomaisesti taloussuunnitelman vahvistamisen kautta. Taloussuunnitelma perustuu hyvinvointialuestrategiaan ja siitä johdettuihin toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Taloussuunnitelmassa on varmistettu hyvinvointialueen toiminnan edellyttämät määrärahat sekä tuloarviot. Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Siten taloussuunnitelman 2023-2025 tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään suunnitelmavuoden 2025 loppuun mennessä.

Aluehallitus on kokouksessaan 10.10.2022 § 131 hyväksynyt suunnittelukehyksen, jonka tehtävänä on ollut linjata reunaehdot hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2023-2025 laadinnalle. Suunnittelukehyksessä on osoitettu rahoitusennusteeseen perustuva käyttötalouden menokehys siten, että talouden tasapainotavoite tulee täytetyksi. Hyvinvointialueen talousarvio ja -suunnitelma 2023-2025 on valmisteltu aluehallituksen antaman suunnittelukehyksen mukaisesti.

Taloussuunnitelma 2023-2025 on valmisteltu poikkeuksellisesti yhteistyössä Länsi-Uudenmaan kuntien sekä kuntayhtymien kanssa. Kunnat ja kuntayhtymät ovat valmistelleet hyvinvointialueelle budjettiehdotukset, jotka hyvinvointialue on yhdistellyt vastaamaan hyvinvointialueen organisaatorakennetta. Hyvinvointialueen omassa taloussuunnittelussa talousarvion määrärahojen jakoa ja tuloarvioita on tarkennettu sekä tavoitteisto määritelty hyvinvointialuestrategian pohjalta.

Taloussuunnitelmassa hyvinvointialueen talouden alijäämäennuste näyttäyty merkittävänä. Alijäämää synnyttää erityisesti laskennallisen rahoituksen ja ennakoitujen tuotannon reaalikustannusten välinen ero hyvinvointialueuudistuksen voimaantumisen alkuvaiheessa. Vuoden 2023 alijäämäennuste on 71 milj. euroa. Vuonna 2024 talouden ennakoitaan kääntyvän ylijäämäiseksi noin 1,2 milj. euroa ja vuonna 2025 ylijäämää ennakoitaan syntyvän 69 milj. euroa. Vuosien 2024 ja 2025 ylijäämillä on määrä kattaa vuodelta 2023 syntyneet alijäämät. Alijäämän kattaminen tulee edellyttämään toiminnan sopeuttamista ja talouden tasapainottamisohjelma on määrä laatia vuoden 2023 aikana samassa yhteydessä palvelustrategian kanssa. Taloussuunnitelmaa on tarkoitus täsmentää vuoden 2023 aikana, kun hyvinvointialueen tuotannollistaloudellinen tilannekuva on tarkentunut.

Aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan taloussuunnitteluneuvottelut ja niiden vaikutus hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitykseen

Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys julkaistiin 28.10.2022. Aluehallitus päätti kokouksessaan 31.10.2022 § 156 merkitä hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksen tiedoksi ja antoi esityksen eteenpäin aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan käsiteltäväksi. Neuvottelutoimikunnan taloussuunnitteluneuvottelut käynnistyivät 3.11.2022 ja jatkuivat 11.11.2022 ja 17.11.2022. Neuvottelutoimikunnan viimeinen neuvottelu käytiin 22.11.2022.

Neuvotteluista laadittiin yhteenvetopöytäkirja, johon on koottu neuvotteluissa tärkeäksi katsotut linjaukset muun muassa tulevaan palvelustrategian valmisteluun liittyen. Yhteenvetopöytäkirja täydentää talousarviota ja kuuluu osaksi talousarviota koskevaa päätöksentekoa.

Taloussuunnitteluneuvotteluiden perusteella enemmistö valtuustoryhmistä päätyi neuvottelutulokseen, jonka muutosvaikutukset alkuperäiseen hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitykseen on kuvattu alla. Nämä muutokset on huomioitu hyvinvointialuejohtajan päivitettyssä talousarvioesityksessä.

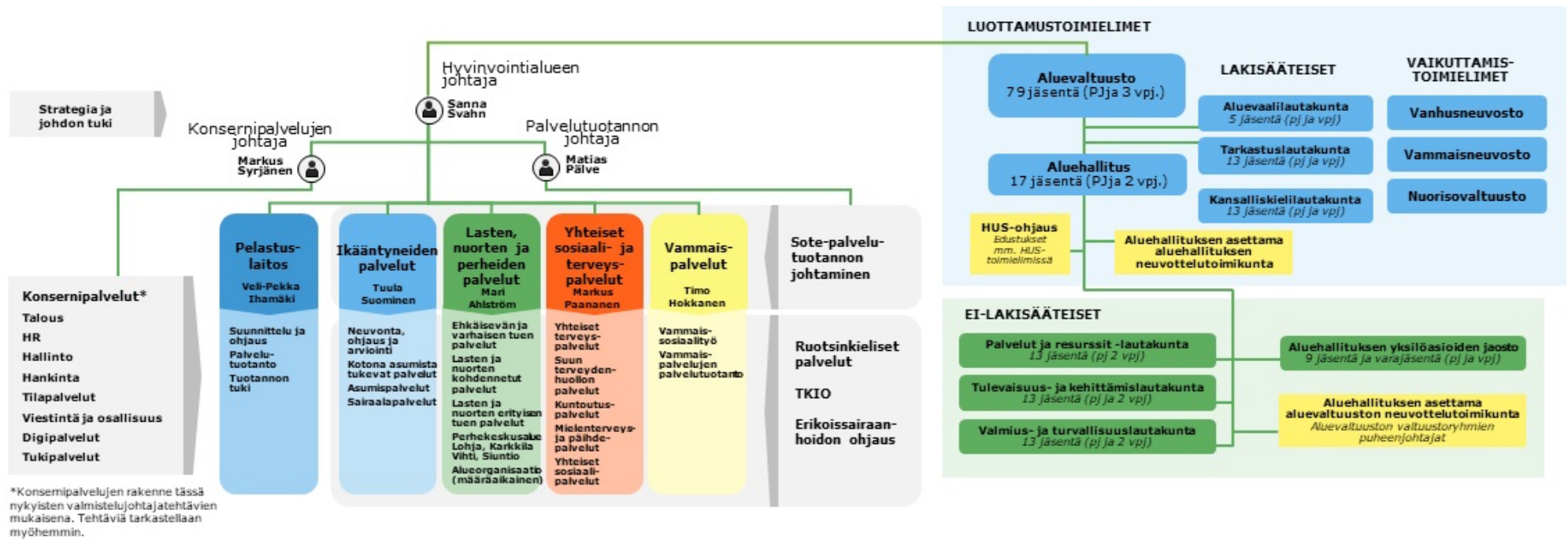
- Kotihoidon asiakasmaksujen korotukset porrastetaan siten, että maksuihin tehdään tarkistukset vuosina 2023 ja 2024. Alkuperäisessä esityksessä esitettiin maksujen korottamista lain sallimalle enimmäistasolle vuodesta 2023 alkaen. Muutoksen käyttötaloutta heikentävä vaikutus on noin 2,2 milj. euroa vuodelle 2023.
- Omaishoidon tuen harmonisointia porrastetaan siten, että harmonisointi toteutetaan kahdessa vaiheessa vuosina 2023 ja 2024. Alkuperäisessä esityksessä esitettiin harmonisoinnin toteuttamista täysimääräisesti vuodesta 2023 alkaen. Muutoksen käyttötaloutta heikentävä vaikutus on noin 1,2 milj. euroa vuodelle 2023.
- Vammaisten ateria- ja ylläpitomaksujen korotuksia porrastetaan siten, että maksuihin tehdään tarkistukset vuosina 2023 ja 2024. Alkuperäisessä esityksessä esitettiin maksujen korottamista kokonaisuudessaan vuodesta 2023 alkaen. Muutoksen käyttötaloutta heikentävä vaikutus on noin 0,2 milj. euroa vuodelle 2023.
- Vammaispalveluiden palvelualueen sisällä tehdään menojen sopeutuksia 0,1 milj. euron verran vuodelle 2023 ja ikääntyneiden palvelualueen sisällä tehdään menojen sopeutuksia 1 milj. euron verran vuodelle 2023.
- Ruotsinkielisten palvelujen kehittämiseen kohdennetaan 0,1 milj. euron lisämääräraha vuodelle 2023.
- Koronasta johtuvien hoitojonojen purkamiseen palveluseteleillä osoitetaan 0,8 milj. euron määrärahan lisäys vuodelle 2023. Määräraha

kohdennetaan talousarviossa terveystalouteen, johon hoitojonot painottuvat, ja jossa palveluseteli hankintamekanismina toimii tässä tarkoituksessa hyvin.

- HUS-yhtymän budjettikehystä kasvatetaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osalta 3,3 milj. euroa vuodelle 2023.

Edellä kuvatut muutokset heikentävät käyttötaloutta yhteensä 6,7 milj. euroa vuonna 2023. Lisäksi sovittiin, että alijäämät tulee kattaa siten, ettei hyvinvointialuelain 123 §:n mukaiset arviointimenettelyn kriteerit täyty. Tämän perusteella vuosi 2024 tulee saattaa ylijäämäiseksi, joka osaltaan kasvattaa merkittävästi toiminnan sopeutustarvetta kyseisenä vuonna. Sopeutusten käynnistämistä tulee edellisen perusteella aikaistaa osittain jo vuodelle 2023, jotta vuodelle 2024 kohdentuvat sopeutusvaikutukset ovat riittäviä. Lisäksi sovittiin valtion harkinnanvaraisen lisärahoituksen sisällyttämisestä osaksi talouden tasapainotusohjelmaa, joka laaditaan vuoden 2023 aikana palvelustrategian valmistelun yhteydessä.

Hyvinvointialueen organisaatorakenne

Kuva. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tuotanto-organisaatio muodostuu viidestä palvelualueesta: Ikääntyneiden palvelut, lasten, nuorten ja perheiden palvelut, yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut, vammais- ja terveyspalvelut, sekä pelastuslaitos. Hyvinvointialueen viranhaltijaorganisaation ylintä päätösvaltaa käyttää hyvinvointialuejohtaja. Konsernihallinnon muodostavat hyvinvointialuejohtajan johtama strategia ja johdon tuki -yksikkö, sekä konsernipalvelujen ja palvelutuotannon johtajan kokonaisuudet, jotka tukevat palvelualueita vaikuttavassa ja tehokkaassa palveluiden järjestämisessä. Lisäksi organisaatiossa on kuvattu luottamustoimielinrakenne.

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sitovuus

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan talousarvion ja -suunnitelman tulee sisältää strategian tavoitteet, käyttötalous- ja investointiosan sekä tuloslaskelma- ja rahoitusosan.

Investointiosa pohjautuu aluevaltuuston 27.9.2022 § 55 hyväksymään vuosien 2023-2027 investointisuunnitelmaan.

Hyvinvointialueen toiminnassa on noudatettava talousarviota ja siinä määriteltyjä sitoumuksia. Talousarvion sitovuus määrittelee käyttövaltuudet hyvinvointialueen toiminnan järjestämiselle. Aluevaltuustotason sitoumukset talousarvion keskeisille erille ja osille on kuvattu alla olevassa taulukossa:

Sitovuutta koskeva osa	Sitovuustaso
Hyvinvointialuestrategia ja valtuustokauden tavoitteet	Valtuustokauden tavoitteet
Käyttötalousosa	Hyvinvointialueen toimintakate
Investointiosa	Hyvinvointialueen investointimenot (brutto)
Tuloslaskelmaosa	Yleiskatteinen rahoitus, nettorahoitustuotot/-kulut
Rahoitusosa	Lainakannan muutos

Talousarvion ja -suunnitelman toteutumisen raportointi ja talousarviomuutokset

Hyvinvointialueen taloudesta annetaan tilannekatsaus jokaisessa aluevaltuuston kokouksessa. Talousarvion toteutumisesta raportoidaan aluevaltuustolle neljännesvuosittain osavuosikatsauksissa. Osavuosikatsauksessa raportoidaan strategian valtuustokauden tavoitteiden toteutuminen, käyttötalouden toteutuminen palvelualueittain, lisäksi kuitenkin HUS omana kokonaisuutenaan, sekä investointitalouden, tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan toteutuminen. Lisäksi annetaan tilinpäätösennuste.

Hyvinvointialueen talousarvion sitoumukset on määritelty kohdassa *taloussuunnitelman rakenne ja sitovuus*. Mikäli talousarvion toteuma uhkaa ylittää valtuuston hyväksymän talousarvion, ryhdytään välittömästi sisäisiin sopeutustoimiin, jotta voidaan välttää talousarvioliikitykset. Talousarvion sitoviin eriin kohdistuvat muutostarpeet tuodaan aluevaltuuston käsiteltäväksi tilikauden aikana osavuosikatsausten yhteydessä. Kuitenkin kiireelliset talousarviomuutokset tuodaan aluevaltuuston käsiteltäväksi viipymättä, mikäli talousarviomuutosta ei pystytä aikataulusyistä käsittelemään osavuosikatsauksen yhteydessä.

Julkisen talouden ja hyvinvointialuetalouden tilannekuva

Valtiovarainministeriön syksyn 2022 taloudellisen katsauksen mukaan julkisen talouden näkymät tulevat heikentymään vuoden 2022 jälkeen. Alkuvuosi 2022 on ollut odotettua vahvempi ja talous on elpynyt koronapandemian aiheuttaman heikentyneen tilanteen jälkeen, mutta Venäjän hyökkäyssodan, Euroopan energiakriisin, kasvavan inflaation sekä kiristyneen rahapolitiikan odotetaan heikentävän julkista taloutta lähivuosina. Ennusteen mukaan julkisen talouden rahoitus ei ole kestäväällä pohjalla pitkällä aikavälillä ja arvioiden mukaan julkisen talouden rakenteellinen tulojen ja menojen välinen epätasapaino on noin 9 mrd. euroa vuoden 2026 tasolla. Kestävyyssvajeen arvioidaan olevan 3 % suhteessa BKT:hen. Vaikka julkinen talous jatkaa vahvistumista vuonna 2022, alijäämä kasvaa vuoden 2023 aikana uudelleen talouden kasvun hidastumisen ja työllisyyden heikkenemisen johdosta. Julkinen talous pysyy syvästi alijäämäisenä tulevina vuosina.

Valtiovarainministeriön vuosille 2023-2026 laaditun julkisen talouden suunnitelman mukaan hyvinvointialueiden tuloksen arvioidaan olevan lähellä tasapainoa vuosina 2023-2026. Hyvinvointialueiden rahoituksen taso vuodelle 2023 on 22,5 mrd. euroa ja sen arvioidaan kasvavan taloussuunnitelmakauden vuosien 2024-2025 aikana yhteensä noin 7,7 %, eli vuodessa 3,8 %. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osuus kokonaisrahoituksesta vuonna 2023 on julkisen talouden suunnitelman mukaisesti noin 7,27 %, vuonna 2024 7,30 % ja vuonna 2025 7,33 %. Esimerkiksi yliopistosairaalisien ottaminen rahoituskriteeriksi tai muut rahoituslain muutokset voivat muuttaa yksittäisen hyvinvointialueen rahoitusta merkittävästi, ja rahoituksen takautuvat korjauserät vaikuttavat hyvinvointialueiden rahoitukseen koko valtion tasolla.

Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa vuoden 2023 alussa alijäämäisinä laajojen investointien vuoksi, ja henkilöstökustannusten nopea kasvu heikentää alueiden alijäämää myös seuraavina vuosina. Lisäksi hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen alkuvaiheessa alijäämää ennakoitaan syntyvän useilla hyvinvointialueilla laskennallisen rahoituksen ollessa siirtyviä palvelutuotannon reaalikustannuksia matalampi. Alijäämäkehityksen ennakoitaan tasapainottuvan vuosina 2024 ja 2025 rahoituksen korjauserien perusteella.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu hyvinvointialueiden rahoitusta, siirtyviä valtionavustuksia sekä uudistuksen muutos- ja valmistelukustannuksia. Kehysvuodet on laskettu vuoden 2023 hintatasossa.

milj. euroa	TA 2022	2023	2024	2025	2026
Valtion yleiskatteinen rahoitus					
VM	880,5	21 444,8	22 675,3	22 923,5	23 149,0
Muutos- ja valmistelukustannukset					
OM	13,3				
VM (IVT-muutuskustannukset)	175,3	4,2	104,2	0,0	0,0
VM (muu valmistelurahoitus)	202,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Useita pääluokkia	8,3	9,4	4,6	4,0	4,0
Valtionavustukset					
SM		4,0	4,0	3,0	3,0
TEM		10,0	10,0	10,0	10,0
STM		423,5	372,8	294,3	253,5
Kaikki yhteensä	1 280,3	21 895,9	23 170,9	23 234,8	23 419,5

Hyvinvointialueen toiminta ja talous suunnitelmakaudella 2023-2025

Hyvinvointialueuudistuksen toimeenpanon valmistelu on käynnistynyt vuonna 2021 ja vuonna 2022 valmistelu on keskittynyt erityisesti kriittisen tason teknisten ja prosessuaalisten valmiuksien rakentamiseen. Tämä on ollut osa tuotannon turvallisen siirtymän varmistamista. Taloussuunnitelma 2023-2025 on ensimmäinen täyden sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämävastuun sisältävä taloussuunnitelma. Taloussuunnitelmaa voidaan pitää siirtymävaiheen taloussuunnitelmana, sillä sen voimassaoloaikana järjestämävastuun siirron rakenteellinen valmistelu tulee jatkumaan hyvinvointialueella.

Hyvinvointialueen ensimmäisinä toimintavuosina valmistelutyö tulee keskittymään erityisesti toimintojen vakiinnuttamiseen sekä prosessien ja toimintamallien yhtenäistämiseen. Vahvistettu hyvinvointialuestrategia ja sen toimeenpanemiseksi myöhemmin määriteltävät palveluiden järjestämisen suunnitelmat luovat kokonaisuutena perustan hyvinvointialueen toimintojen vakiinnuttamiselle. Ne myös viitoittavat polun sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen palveluiden kehittämiselle Länsi-Uudenmaan alueella.

Hyvinvointialueet siirtyvät valtion laskennalliseen yleiskatteiseen rahoitukseen jo heti vuodesta 2023 alkaen. Yleiskatteisen rahoituksen perustan muodostavat kunnista siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannukset. Rahoituksessa huomioidaan laskennallinen palvelutarpeen kasvu, kustannustason muutos ja tehtävämuutokset. Lisäksi rahoitukseen sisältyy siirtymätasaus, jolla tasataan siirtyvien kustannusten ja laskennallisen rahoituksen välistä eroa tulevina vuosina. Lisäksi vuoden 2023 rahoitusta korjataan jälkikäteen vuonna 2024 kertaerällä ja vuonna 2025 toteutetaan rahoitustason valtakunnallinen tarkistus, jolla varmistetaan rahoituksen todellisen kustannustason seuraavuus.

Rahoitusmallin mukaisesti siirtyvät kustannukset on määrä rahoittaa kokonaan uudistuksen alkuvaiheessa. Näin ei kuitenkaan toteudu, sillä laskennallinen rahoitus ei tunnista todellisia siirtyviä reaalikustannuksia täysimääräisesti. Muun muassa inflaation, palkkaharmonisaation, kertaluontoisten muutuskustannusten ja tehtävämuutosten vaikutukset huomioidaan rahoituksessa vajaavaisesti. Rahoitusmalliin sisältyy lisäksi systeemisenä haasteena siirtyvien kustannusten sekä rahoituksen jälkikäteisten korjauserien laskennallisuus. Laskentamalli johtaa nykyennusteen perusteella siihen, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osalta siirtyvät kustannukset eivät tule huomioiduksi riittävän laajuisena edes rahoitusta korjattaessa. Arviot rahoituksen kehityksestä tulevat tarkentumaan vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla, kun siirtyviä kustannuksia määrittelevät kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstiedot vahvistuvat.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osalta yleiskatteinen rahoitus vuonna 2023 on 1 670 milj. euroa. Talousarviovuonna 2023 käyttötalouden nettomenot ovat 1 734 milj. euroa. Nettomenot ylittävät yleiskatteisen rahoituksen 64 milj. eurolla, mistä johtuen tilikausi kääntyy alijäämäiseksi n. 71 milj. euroa. Vuosina 2024 ja 2025 talous kääntyy ylijäämäiseksi. Vuonna 2024 ylijäämän ennakoidaan asettuvan 1,2 milj. euroon ja vuonna 2025 69 milj. euroon. Tämä tasaa vuodelta 2023 muodostuneet alijäämät.

Talousarvio ja -suunnitelma 2023-2025 sisältää oletuksen käyttötalouden menojen kasvun voimakkaasta hidastamisesta. Menojen kasvun tulisi vuositason rajoittua 1,5-1,7 prosenttiin kun perusuran mukainen olettu menojen kasvu on noin 5,0 prosenttia. Perusuralla tarkoitetaan menojen kasvuolettamaa, jossa on huomioitu palvelutarpeen kasvu ja kustannustason nousu ilman sopeutustoimia.

Menojen kasvun hillitseminen edellyttää toiminnan sopeuttamista. Sopeutukset voivat olla myynti- ja maksutuottojen kasvattamista, menojen suoraa leikkaamista tai tuotantoprosessien tuottavuuden parantamista. Tuottavuuden parantaminen näyttäytyy käytännössä siten, ettei tuotannon resursseja laajenneta samassa tahdissa palveluiden kysynnän lisääntymisen ja kustannustason nousun kanssa.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisen alussa toiminnan sopeuttamista haastaa erityisesti palveluiden järjestämistä vastaavaan siirtymiseen liittyvä regulaatio sekä henkilöstökulujen säästämisen hankaluus jo muutoinkin työvoimapulasta kärsivällä sote-sektorilla. Toimitilat siirtyvät hyvinvointialueelle kolmen vuoden siirtymäajalla, joka hankaloittaa toimitiloihin liittyvien sopeutustoimien toteuttamista. Myös ostopalveluissa osa sopimuksista on määräaikaisia, joka hidastaa hyvinvointialueen kykyä tehostaa ostopalvelutoimintaa alkuvaiheessa. Muun muassa edellä kuvatuista rajoitteista johtuen riittävien sopeutusten aikaansaaminen edellyttää laajalaisia toimenpiteitä tulojen kasvattamisesta, palveluiden laajuuden tarkasteluun ja tuottavuuden parantamiseen.

Hyvinvointialuestrategia on vahvistettu aluevaltuustossa 25.10.2022. Strategian periaatelinjauksiin sisältyy linjaus *Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla*. Linjauksen perusteella hyvinvointialueella on sitouduttu tasapainoisen talouden turvaamiseen mm. järjestämällä palvelut kokonaistaloudellisesti,

parantamalla palveluiden kustannustehokkuutta ja -vaikuttavuutta, panostamalla erityisesti ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin, hyödyntämällä monituottajamallia sekä ottamalla käyttöön erilaisia palveluiden järjestämisen malleja. Hyvinvointialueen arvoista erityisesti *vastuullisuus* on keskeinen ohjenuora kun joudumme hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa yhteensovittamaan rajalliset resurssit kriittisiin asiakastarpeisiin.

Strategian pohjalta käynnistetään vuoden 2023 aikana palveluiden järjestämisen suunnitelmien laadinta, jotka osaltaan tulevat konkretisoimaan talouden tasapainottamisen malleja hyvinvointialueella. Strategian valtuustokauden tavoitteisiin sisältyy mm. palvelustrategian, talouden tasapainottamisohjelman ja hankintastrategian laadinta sekä toimitilasuunnittelun käynnistäminen. Laajalaisessa suunnittelussa on keskeistä tunnistaa keinot, joilla talouden tasapainosta pystytään pitämään kiinni samalla kun palveluita kehitetään määrätietoisesti. Seuraavassa luvussa on kuvattu strategia, jossa on määritelty tarkemmin miten hyvinvointialueen palveluita kehitetään tulevaisuudessa visiomme saavuttamiseksi – *Jotta länsiusimaalaiset voivat hyvin.*

2 Hyvinvointialuestrategia ja valtuustokauden tavoitteet

2.1 Hyvinvointialuestrategia

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on syntynyt kymmenen kunnan sosiaali- ja terveystalouksien sekä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen perustalle. Hyvinvointialueellamme on lähes puoli miljoonaa asukasta ja 9 000 työntekijää.

Hyvinvointialueellamme on monia haasteita ratkottavana. Suomalaiset ikääntyvät, ja heitä hoitamaan tarvitaan työssään taitavia ammattilaisia. Koronapandemia on lisännyt hoitovelkaa yhä entisestään ja entisestään ja syrjäytyminen sekä yksinäisyys ovat kasvussa. Myös mielenterveyden ja päihdehuollon palvelujen kysyntä on kasvussa. Turvallisuuteemme vaikuttavat kriisit, ilmastonmuutos ja talouden heikko tilanne muuttavat maailmaa ympärillämme. Ura sosiaali-, terveys- ja pelastusalalla ei ole enää itsestään selvä valinta.

Länsi-Uudenmaan asukkaisten terveys ja toimintakyky ovat muuta Suomea paremmalla tasolla. Tästä huolimatta myös Länsi-Uudenmaan huoltosuhte heikkenee ja palvelujen kysyntä kasvaa. Siksi tarvitsemme monipuolisia tapoja järjestää palvelut laadukkaasti ja vastuullinen talous huomioiden.

Olemme kaksikielinen hyvinvointialue. Asukkaistamme 12 % puhuu äidinkielenään ruotsia ja 15 % muuta kuin suomea tai ruotsia. Väestön kasvu ja ikärakenne vaihtelevat hyvinvointialueemme merkittävästi. Tästä syystä myös palvelutarve vaihtelee alueemme sisällä.

Hyvinvointialue on olemassa asukkaitaan varten. Tuemme ja edistämme yhdessä asukkaidemme ja asiakkaidemme kanssa hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Rakennamme yhdessä hyvinvointialuetta, joka järjestää palvelut oikea-aikaisesti ennaltaehkäiseviin ja perustason palveluihin panostaen.

Hyvinvointialueemme tarinan alussa meillä kaikilla on paljon töitä tehtävänä, mutta samalla ainutlaatuinen mahdollisuus tehdä yhdessä uutta.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen arvot:

- asiakaslähtöisyys
- yhdenvertaisuus
- vastuullisuus

Jotta länsiuusimaalaiset voivat hyvin.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
tukee asukkaidensa hyvinvointia,
terveyttä ja turvallisuutta.

Kuva. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategiassa kuvattu hyvinvointialueen perustehtävä on tukea asukkaidensa hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta.

Asiakaslähtöisesti, yhdenvertaisesti ja vastuullisesti.

Teemme työtämme **asiakaslähtöisesti** ja tuemme hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta elämän eri tilanteissa.

Hyvinvointialueemme järjestää palvelunsa **yhdenvertaisesti**, jotta riittävät, oikea-aikaiset ja laadukkaat palvelut toteutuvat kaikille alueen asukkaille.

Toimimme **vastuullisesti** eli sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Toimivat ja kestävät palvelut edellyttävät meiltä eteenpäin katsovaa ja uudistumiskykyistä asennetta.

Kuva. Strategiassa määritellään hyvinvointialueen arvot, jotka ovat asiakaslähtöisyys, yhdenvertaisuus ja vastuullisuus.

2.2 Strategiset linjaukset ja valtuustokauden tavoitteet

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategia koostuu strategisista linjauksista ja päämääristä sekä valtuustokauden tavoitteista (sitovat vuositavoitteet). Näille tavoitteiden seurannalle on tässä dokumentissa määritetty mittarit.

Hyvinvointialueen strategiset linjaukset

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategiset linjaukset ovat:

- Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.
- Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.
- Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.
- Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä

Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.

**Varmistamme palvelujen
oikea-aikaisuuden ja
panostamme ennaltaehkäisyyn.**

**Palvelumme ovat
sujuvia ja saavutettavia.**

**Palvelumme tukevat hyvää
elämänlaatua ja toimintakykyä.**

**Palvelumme vastaavat
asiakkaidemme tarpeita.**

Kuva. Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.

2.2.1 Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta

Linjauksen päämäärät

- Varmistamme palvelujen oikea-aikaisuuden ja panostamme ennaltaehkäisyyn.
- Palvelumme ovat sujuvia ja saavutettavia.
- Palvelumme tukevat hyvää elämänlaatua ja toimintakykyä.
- Palvelumme vastaavat asiakkaidemme tarpeita.

Turvaamme palvelujen saatavuuden hyvinvointialueella, jotta asukkaamme ja asiakkaamme saavat apua ja tukea elämän eri tilanteissa. Raaseporista Espooseen ja Karkkilasta Hankoon – meille on tärkeää varmistaa laadukkaat ja oikea-aikaiset palvelut.

Palvelumme saavuttavat asukkaamme monella eri tavalla. Yksi kohtaa ehkä mieluiten lääkärin kasvotusten vastaanotolla, kun toinen puolestaan kokee digipalvelun kätevämmäksi. Ikäihmiselle tai vammaiselle henkilölle paras lähipalvelu voi olla ammattilaisen tekemä kotikäynti tai liikkuvat palvelut. Pelastustoimen ja ensihoidon palvelut huolehtivat turvallisuudesta koko alueellamme. Osa asiakkaistamme käyttää palvelujamme vain satunnaisesti, ja osa tarvitsee pitkäkestoista tukea ja apua elämäntilanteisiinsa. Ruotsinkieliset palvelut järjestetään koko alueen tarve huomioiden.

Tavoittemme on, että niin yksinkertaisissa kuin monimutkaisissakin asioissa saa apua ja että eri palvelut toimivat kokonaisuutena ja tukevat hyvinvointia. Uudistamme ennakkoluulottomasti tapoja, joilla meihin saa yhteyden, ja asiointi palveluissamme on sujuvaa.

Vahvistamme asukkaiden ja asiakkaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja valinnanvapautta. Asukkaamme voivat luottaa siihen, että heistä pidetään huolta.

Teemme tiivistä moniammatillista yhteistyötä hyvinvointialueen sisällä ja kumppaneidemme, kuten kuntien, HUS-yhtymän, järjestöjen ja yritysten kanssa. Saumaton yhteistyö varmistaa asiakkaan palveluiden sujuvuuden ja jatkuvuuden sekä tiedonkulun. Tiiviillä yhteistyöllä edistämme myös turvallisuutta ja varaudumme paremmin yhteisiin uhkiin.

Kehitämme toimintaamme tutkitun tiedon pohjalta vaikuttavuuteen perustuvaksi. Vaikuttavuus tarkoittaa palvelun asiakkaalle tuottamaa terveys-, hyvinvointi- tai turvallisuushyötyä. Palvelujemme vaikuttavuuden arvioiminen auttaa meitä tekemään palveluihin liittyviä päätöksiä.

Ammattilaisten arvioiden lisäksi meille on tärkeää kuulla asiakkaidemme ääni. Onko palvelumme vastannut tarpeeseen, ja kokiko asiakas tullessa kuulluksi ja kohdatuksi?

Yksinkertaisimmillaan sujuvat ja toimivat palvelut syntyvät asiakaslähtöisissä kohtaamisissa, joissa ammattitaitoiset työntekijämme löytävät asiakkaan kanssa tilanteeseen sopivimmat ratkaisut.

Linjaukseen liittyvät valtuustokauden tavoitteet

Valtuustokauden tavoitteet	Mittarit 2023
1. Asiakkaiden tyytyväisyys palveluihin ja niiden saatavuuteen paranee.	Hyvinvointialueella määritellään jatkuva asiakastyytyväisyyden mittaristo. (kyllä/ei) Hyvinvointialueella määritellään palvelujen saatavuuden mittaristo. (kyllä/ei) Hoitoon ja palveluihin pääsy on lakisääteisellä tasolla. (kyllä/ei)
2. Asiakkaiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet vahvistuvat. Hyvinvointialueelle laaditaan osallisuusohjelma vuoden 2023 aikana.	Hyvinvointialueelle on laadittu osallisuusohjelma. (kyllä/ei)
3. Matalan kynnyksen palveluja vahvistetaan kaikissa ikäryhmissä.	Hyvinvointialueella on muodostettu tilannekuva ja seurantakriteerit matalan kynnyksen palvelujen tilanteesta. (kyllä/ei)
4. Mielenterveys- ja päihdepalveluita uudistetaan siten, että asiakkaiden pääsy palveluiden piiriin paranee.	Osana palvelustrategiaa asetetaan mielenterveys- ja päihdepalvelujen uudistamisen painopisteet. (kyllä/ei)
5. Vuoden 2023 aikana laadittavan palvelustrategian painopisteitä ovat vaikuttava ennaltaehkäisy, laadukkaat lähipalvelut, kustannusvaikuttavuuden kasvattaminen sekä digi- ja liikkuvien palvelujen tehokas hyödyntäminen. Pelastustoimen osalta laaditaan palvelutasopäätös.	Palvelustrategia ja pelastustoimen palvelutasopäätös on laadittu hyvinvointialueella. (kyllä/ei)

Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.

Sitoudumme tasapainoiseen ja kestävään talouteen.

Vaikutamme aktiivisesti siihen, että hyvinvointialueen rahoitus on oikeudenmukainen ja että se takaa palvelujemme laadukkaan resursoinnin ja järjestämisen.

Edistämme väestön yhdenvertaisuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Uudistamme palveluitamme ja parannamme niiden kustannusvaikuttavuutta.

Kuva. Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.

2.2.2 Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla

Linjauksen päämäärät:

- Sitoudumme tasapainoiseen ja kestäväan talouteen.
- Vaikutamme aktiivisesti siihen, että hyvinvointialueen rahoitus on oikeudenmukainen ja että se takaa palvelujemme laadukkaan resursoinnin ja järjestämisen.
- Edistämme väestön yhdenvertaisuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.
- Uudistamme palveluitamme ja parannamme niiden kustannusvaikuttavuutta.

Sitoudumme järjestämään palvelumme kokonaistaloudellisesti, eli taloudellisissa päätöksissä tarkastelemme hyvinvointialuetta kokonaisuutena. Palvelujen järjestämisessä hyödynnämme monituottajamallia. Panostamme erityisesti ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. Vertailemme ja otamme käyttöön erilaisia tapoja järjestää palveluja. Kannamme vastuamme elinvoiman vahvistajana alueellamme, ja huomioimme toiminnassamme myös pienemmät toimijat.

Vaikutamme aktiivisesti sen puolesta, että hyvinvointialueemme saama rahoitus huomioi alueemme erityispiirteet oikeudenmukaisesti.

Parannamme palveluiden saatavuutta, laatua ja kustannustehokkuutta. Turvaamme nykyisiä toimivia palveluja ja uudistamme toimintatapojamme tarvittaessa ennakkoluulottomasti. Jokainen päätöksemme perustuu monipuoliseen vaikutustendarviointiin.

Uudistamalla haluamme myös lisätä palvelujemme kustannusvaikuttavuutta. Se tarkoittaa, että pyrimme tuottamaan mahdollisimman paljon terveys-, hyvinvointi- tai turvallisuushyötyä jokaista käyttämäämme euroa kohden.

Kestävyys tarkoittaa vastuuta sekä nykyisten että tulevien sukupolvien hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta. Järjestämme ja uudistamme palveluja sosiaalisesti, ekologisesti ja kulttuurisesti kestäväällä tavalla. Toimintaamme ohjaavat YK:n Agenda 2030 -ohjelman kestävä kehityksen tavoitteet.

Teemme töitä sen eteen, että asukkaat voivat paremmin, ja laadimme vuonna 2023 hyvinvointikertomuksen yhdessä alueen kuntien kanssa.

Sosiaalinen kestävyys on meille asukkaidemme yhdenvertaista ja oikeudenmukaista kohtelua. Tunnistamme mahdollisuuksia ehkäistä hyvinvoinnin ja turvallisuuden ongelmia. Tarjoamme apua ja tukea myös ihmisille, jotka eivät itse

osaa tai pysty hakemaan apua ja tukea. Edistämme tasa-arvoa kaikessa toiminnassamme.

Huomioimme toiminnassamme ekologisen kestävyys. Edistämme toiminnassamme ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja sopeutumista. Järjestämme palvelut ympäristön kannalta vastuullisesti.

Kulttuurinen kestävyys on väestömme ja työyhteisömme monimuotoisuuden kunnioittamista. Tuotamme palveluita väestölle, joka edustaa monia erilaisia kulttuureja ja kieliä. Edistämme osaltamme hyvinvointialueemme vieraskielisten kotoutumista.

Linjaukseen liittyvät valtuustokauden tavoitteet

Valtuustokauden tavoitteet	Mittarit 2023
6. Hyvinvointialueen talous on tasapainossa talouden suunnitelmakauden loppuun mennessä.	Toimintakate toteutuu talousarvion mukaisesti. (kyllä/ei)
7. Palvelustrategian laatimisen yhteydessä tehdään talouden tasapainottamisohjelma, jossa määritellään vuosittain tehtävät talouden sopeuttamistoimet.	Talouden tasapainottamisohjelma on laadittu osana palvelustrategiaa ja palvelutasopäätöstä. (kyllä/ei)
8. Pitkän aikavälin talouden tasapainotuksen keskeisiä keinoja ovat monituottajamallin vaikuttava hyödyntäminen, sujuvat hoitopolut, digitalisaation edistäminen, palvelujen rakenteelliset muutokset ja kustannustietoisuus.	Monituottajamalli, sujuvat hoitopolut, digitalisaation edistäminen, palvelujen rakenteelliset muutokset ja kustannustietoisuus sisältyvät talouden tasapainottamisohjelmaan. (kyllä/ei)
9. Hyvinvointialue on edelläkävijä digitaalisten sovellusten ja teknologian hyödyntämisessä. Vuonna 2023 laaditaan digipalvelujen tiekartta.	Digipalvelujen tiekartta on laadittu osana palvelustrategiaa ja palvelutasopäätöstä. (kyllä/ei)
10. Osana palvelustrategian toimeenpanoa käynnistetään hyvinvointialueen toimitilasuunnittelu, joka tukee palvelustrategian tavoitteita ja edistää talouden tasapainottamista.	Toimitilasuunnittelu on käynnistetty palvelustrategian ja palvelutasopäätöksen toimeenpanon yhteydessä. (kyllä/ei)
11. Vuonna 2023 arvioidaan tuotantotavat ja laaditaan hankintastrategia.	Hankintastrategia on laadittu osana palvelustrategiaa ja palvelutasopäätöstä. (kyllä/ei)

23 (63)

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Talousarvio ja -suunnitelma 2023-2025

12. Laaditaan hyvinvointialueelle ilmasto-ohjelma ja tiekartta toimista, joilla edistetään hiilineutraaliuden saavuttamista.	Hyvinvointialueelle on laadittu ilmasto-ohjelma ja hiilineutraaliustiekartta. (kyllä/ei)
--	--

Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.

Huolehdimme yhdessä työhyvinvoinnista ja arvostamme henkilöstömme osaamista.

Varmistamme palvelujen laadun riittävällä resursoinnilla ja työntekijöidemme osaamista kehittämällä.

Edistämme työyhteisöä palvelevaa johtamiskulttuuria.

Kuva. Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.

2.2.3 Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön

Linjauksen päämäärät

- Huolehdimme yhdessä työhyvinvoinnista ja arvostamme henkilöstömme osaamista.
- Varmistamme palvelujen laadun riittävällä resursoinnilla ja työntekijöidemme osaamista kehittämällä.
- Edistämme työyhteisöä palvelevaa johtamiskulttuuria.

Hyvinvointialueen työntekijät ovat toimintamme tärkein voimavara. Olemme usein elintärkeässä roolissa silloin, kun elämässä sattuu ja tapahtuu – tai turvaamassa ennakolta sitä, ettei ikäviä asioita tapahtuisi.

Hyvinvointialueella tehtävä työ on äärimmäisen merkityksellistä, mutta työstä on tullut vaativampaa kuin aiemmin. Jotta länsi-uusimaalaiset voivat hyvin, meidän tulee työntekijöinä voida hyvin. Siitä haluamme hyvinvointialueella pitää huolta. Työyhteisössämme arvostetaan jokaisen osaamista ja uskalletaan yhdessä ratkoa myös vaikeita tilanteita.

Yhdessä rakennamme nykyaikaista, uudistuvaa ja lämminhenkistä työilmapiiriä, jossa ammattilaisella on hyvä olla. Työhyvinvointimme on yhteinen asiaamme, jota ylläpitääksemme teemme töitä toisiamme kannustaen. Panostamme yhteisen organisaatiokulttuurin luomiseen.

Kaikilla työntekijöillä on ammattilaisina tärkeä rooli myös palveluiden kehittäjinä. Ammattitaitomme ja osaamisemme avulla voimme kehittää yhdessä palveluita, jotka ovat asiakaslähtöisiä, yhdenvertaisia ja vastuullisia.

Hyvinvointialueemme kaksikielisyys näkyy työntekijöiden arjessa myönteisenä asiana. Edistämme kannustavaa kieli-ilmapiiriä koko alueella esimerkiksi tukemalla työntekijöiden kielten opiskelua yhteistyössä kumppaneiden kanssa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluissa työskenteleminen vaatii erityistä osaamista. Haluamme mahdollistaa ja kannustaa kaikkia työntekijöitä osaamisensa jatkuvaan kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Luomme työntekijöillemme urapolkuja ja etenemismahdollisuuksia omassa organisaatiossamme.

Panostamme hyvään, oikeudenmukaiseen ja ammattitaitoiseen johtamiseen. Hyvinvointialueella johdamme johtamista, eli kehitämme johtamiskulttuuria aktiivisesti. Työn arjessa tavoitteellinen, osallistava ja valmentava kulttuuri korostuvat. Toista arvostava vuoropuhelu ja ammatillisuus koskevat kaikkia työyhteisön jäseniä.

Yhdessä luomme hyvinvoivan ja innostavan työyhteisön: ammattilaisten joukkueen, joka tekee työtä asukkaidemme parhaaksi.

Linjaukseen liittyvät valtuustokauden tavoitteet

Valtuustokauden tavoitteet	Mittarit 2023
13. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueesta kehittyä veto- ja pitovoimaltaan kilpailukykyinen työyhteisö.	Hyvinvointialueella on asetettu työntekijättyytyväisyyden ja työvoiman vaihtuvuuden mittarit. (kyllä/ei)
14. Työvoiman saatavuutta parannetaan esimerkiksi hyödyntämällä aktiivisesti kansainvälistä rekrytointia ja tiivistämällä yhteistyötä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia kouluttavien oppilaitosten kanssa.	Kansainvälinen rekrytointi ja tiivis yhteistyö oppilaitosten kanssa ovat käytössä työvoiman saatavuuden parantamiseksi. (kyllä/ei)
15. Kehitämme suunnitelmallisesti yhteistä, osallistavaa ja valmentavaa työkulttuuria.	Yhteiselle, osallistavalle ja valmentavalle työkulttuurille on asetettu tavoitteet. (kyllä/ei)
16. Panostamme työntekijöidemme osaamisen kehittämiseen ja työhyvinvointiin.	Työntekijöiden osaamisen kehittämiseksi ja työhyvinvoinnille on asetettu tavoitteet. (kyllä/ei)

Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.

Yhteistyömme on tavoitteellista, ja siitä on hyötyä asiakkaalle.

Haemme myös rohkeasti uusia ja merkityksellisiä kumppaneita.

Luomme yhdessä toimivat rakenteet, kannustimet ja selkeät vastuujatot hyvinvointialueen ja kuntien kesken.

Kuva. Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.

2.2.4 Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä

Linjauksen päämäärät

- Yhteistyömme on tavoitteellista, ja siitä on hyötyä asiakkaalle.
- Haemme myös rohkeasti uusia ja merkityksellisiä kumppaneita.
- Luomme yhdessä toimivat rakenteet, kannustimet ja selkeät vastuujaoit hyvinvointialueen ja kuntien kesken.

Jotta länsiuusimaalaiset voivat hyvin, teemme yhteistyötä lukuisten kumppaniemme kanssa. Meillä on alueemme kuntien kanssa yhteiset asukkaat ja asiakkaat, minkä vuoksi kunnat ovat tärkein kumppanimme. Yhteistyössä HUS-yhtymän kanssa varmistamme palvelukokonaisuuden saumattomuuden ja kustannustehokkuuden.

Toimimme yhdessä muiden hyvinvointialueiden, järjestöjen, yritysten ja kansallisten toimijoiden kanssa. Kaikki yhteistyömme on tavoitteellista ja siitä on hyötyä asukkaalle tai asiakkaalle.

Hyvinvointialue ja kunnat tekevät saumatonta yhteistyötä panostamalla hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen tukemalla perheitä ja vahvistamalla ikäihmisten toimintakykyä. Järjestöjen ja yritysten palvelutuotanto on tärkeä osa palveluvalikoimaa. Yhteydet tutkimuslaitoksiin, oppilaitoksiin ja alueemme kasvuyrityksiin tuovat Länsi-Uudellemaalle maailmanluokan innovaatioita.

Hyvinvointialueellamme on kansallinen vastuu kehittää ruotsinkielisiä sote-palveluita, mitä teemme tiivistä yhteistyössä kumppaniemme kanssa.

Rakennamme toimivaa yhteistyötä aktiivisesti, ja olemme luotettava ja arvostettu kumppani. Jotta työskentely kanssamme toimisi parhaalla mahdollisella tavalla, määrittelemme yhdessä yhteistyömme selkeät rakenteet.

Samalla kun varmistamme, että nykyinen yhteistyömme toimii, haemme rohkeasti lisää uusia merkityksellisiä kumppaneita. Näin haluamme varmistaa, että meillä on mahdollisimman paljon työkaluja hyvinvointisi, terveytesi ja turvallisuutesi edistämiseen.

Meille on tärkeää, että toimintamme on luotettavaa, läpinäkyvää ja avointa. Hyvinvointialueen toiminta vahvistaa suomalaista demokratiaa, ja siitä on syytä olla ylpeä. Tämä tarkoittaa, että alueemme asukkailla on erilaisia tapoja vaikuttaa ja osallistua päätösten tekemiseen. Päätöksenteossa korostuu myös läpinäkyvä yhteistyö sekä vuoropuhelu työntekijöiden ja luottamushenkilöiden keskuudessa.

Linjaukseen liittyvät valtuustokauden tavoitteet

Valtuustokauden tavoitteet	Mittarit 2023
17. Rakennetaan kuntien kanssa vaikuttavat palvelujen yhteistyömallit erityisesti lasten ja nuorten palveluissa, työllisyyden edistämiseksi sekä maahanmuuttajapalveluissa.	Keskeisimmät hyvinvointialueen ja kuntien palvelujen yhteistyömallit sovittu ja otettu käyttöön. (kyllä/ei)
18. Rakennetaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän yhteistyölle toimivat rakenteet ja asetetaan yhteisille palvelukokonaisuuksille tavoitteet.	Keskeisimmät hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän palvelujen yhteistyömallit sovittu ja otettu käyttöön. (kyllä/ei)
19. Teemme saumatonta yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden ja kuntien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä ongelmien ennaltaehkäisemiseksi.	Keskeisimmät hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin palvelujen yhteistyömallit sovittu ja otettu käyttöön. (kyllä/ei)
20. Yksityisen palvelutuotannon osuutta tuotetuista palveluista nostetaan nykyisestä niissä palveluissa, joissa on saatavissa kustannustehokkuutta ja parempaa laatua monituottajuuden avulla.	Yksityisen palvelutuotannon lisäämisen vaikutus arvioitu osana talouden tasapainottamisohjelmaa. (kyllä/ei)
21. Luomme vuonna 2023 suunnitelman ruotsinkielisten sote-palveluiden kehittämiseksi yhdessä muiden kaksikielisten hyvinvointialueiden kanssa.	Ruotsinkielisten sote-palvelujen kehittämissuunnitelma laadittu. (kyllä/ei)

2.3 Strategia asettaa yhteisen suunnan toiminnallemme

Strategia luo reunaehdot hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin linjauksille ja periaatteille. Strategiatyö jatkuu palvelustrategian ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen sekä strategian mittareiden valmistelulla vuoden 2023 aikana. Näissä tarkennetaan, miten palvelut järjestetään ja tuotetaan.

Strategia pannaan konkreettisesti toimeen palveluissamme, joissa se ohjaa päivittäistä johtamistamme. Viestintä on tärkeä osa strategian toimeenpanoa. Siksi viestimme strategiasta selkeästi useissa kanavissa ja eri kohderyhmille.

Hyvinvointialuestrategian seuranta ja arviointi toteutetaan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan. Meille on tärkeää, että strategia toimii toimintamme

yhteisenä peruspilarina, jota kehitetään ja päivitetään tarvittaessa hyvinvointialueen toiminnan käynnistyttyä.

3 Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa on kuvattu palvelualueiden ja palvelulinjojen määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi käyttötalousosassa on esitetty kunkin palvelualueen tehtävä, palvelulinjojen kuvaukset, toiminnan keskeiset linjaukset, strategisten linjausten toteutuminen sekä palvelualueen keskeiset tunnusluvut. HUS-yhtymältä hankittava erikoissairaanhoido on erotettu käyttötalousosassa omaksi kokonaisuudekseen sen merkittävydestä johtuen, vaikka erikoissairaanhoido itsessään ei muodosta varsinaista palvelualueetta.

3.1 Yhteiset sosiaali- ja terveystaloudet

Palvelualueen tehtävä ja toiminnan keskeiset linjaukset

Yhteisten sosiaali- ja terveystaloudien palvelualueella tuotetaan asukkaiden terveyttä, toimintakykyä ja elämänlaatua parantavia sosiaali- ja terveystaloudia. Yhteiset sosiaali- ja terveystaloudet koostuvat yhteisistä terveystaloudista, kuntoutustaloudista, suun terveydenhuollosta, mielenterveys- ja päihdetaloudista sekä yhteisistä sosiaalitiloudista.

Palvelualueen keskeiset toiminnalliset linjaukset

- Palvelualueen toiminnan käynnistyessä keskeinen painopiste on turvallisen siirtymän varmistamisen lisäksi sosiaali- ja terveystaloudien saatavuuden parantaminen ja pandemiavuosina syntyneen hoito- ja palveluvelan korjaaminen.
- Palveluprosesseja kehitetään asiakaslähtöisiksi. Asiakkaan asia ratkaistaan jo ensimmäisen yhteydenoton aikana aina kun se on mahdollista.
- Taloudia suunnitellaan asiakkaiden tarpeista käsin eri palvelulinjojen ja -alueiden yhteistyönä. Erityisesti sosiaali- ja terveystaloudien integraatiota lisätään. Talouksetjuissa tavoitellaan myös saumatonta yhteistyötä erikoissairaanhoidon kanssa.
- Taloudien kehittämisessä pyritään aina vaikuttavuuden parantamiseen ja mittaamisen työkaluja kehitetään aktiivisesti.
- Henkilöstön hyvinvoinnista huolehditaan lisäämällä työn sujuvuutta, varmistamalla riittävä resursointi sekä parantamalla oman työn ja ammattitaidon kehittämisen mahdollisuuksia.

Palvelualueen palvelulinjat lyhyesti

Yhteisten terveyspalvelujen palvelulinja vastaa terveysasemapalveluista ja sitä tukevista palveluista sekä erikoistuneista palveluista.

Kuntoutuspalveluiden palvelulinjan vastuukokonaisuuteen sisältyy fysioterapia-, toimintaterapia- ja puheterapiapalveluita sekä kuntoutussuunnittelun koordinaatiota.

Suun terveydenhuollon palvelulinja vastaa hammashoitopalveluista sekä suun erikoishoidon palveluista.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelulinja vastaa mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden avopalveluista, päihdehoidon erityispalveluista sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluista.

Yhteisten sosiaalipalveluiden vastuukokonaisuuteen sisältyvät aikuisten sosiaalityö- ja ohjaus, työllistymistä edistävät palvelut, asumisen tuen palvelut, kotouttavat sosiaalipalvelut sekä sosiaali- ja kriisipäivystys.

Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen palvelualueella

1. Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.

Varmistamme peruspalveluiden saatavuuden ja jatkuvuuden myös muutosvaiheessa. Erityinen painopiste on palveluiden saatavuuden parantamisessa sekä pandemiavuosina syntyneen hoito- ja palveluvelan korjaamisessa. Parannamme hoidon ja palveluiden jatkuvuutta niin, että asukas saa aina tarvittaessa yhteyden tuttuihin ammattilaisiin. Kehitämme ennaltaehkäiseviä palveluita entistä vaikuttavimmiksi yhdessä asukkaiden kanssa.

2. Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.

Uudistamme toimintamalleja niin, että hoidon ja palveluiden saatavuus ja jatkuvuus paranevat. Lisäämme liikkuvia ja digitaalisia palveluita. Parannamme palveluiden vaikuttavuutta ja teemme palveluprosesseista sujuvampia. Hyödynnämme moniammatillisuutta aiempaa enemmän.

3. Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.

Huolehdimme henkilöstön hyvinvoinnista tekemällä työstä aiempaa sujuvampaa ja mahdollistamalla omaan työhön keskittymisen aiempaa paremmin. Huolehdimme, että työ joustaa elämäntilanteen mukaan. Varmistamme, että

ammattilaisilla on mahdollisuus kehittää omaa työtään ja ammattitaitoaan. Tuemme esihenkilöitä muutoksen johtamisessa. Luotamme työntekijöihin ja lähijohtoon, jotka ovat oman työnsä järjestämisen ja turvallisen siirtymän parhaita asiantuntijoita. Pidämme yllä jatkuvaa, avointa vuoropuhelua.

4. Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.

Kehitämme monituottajamallia vastaamaan paremmin palvelualueen tarpeita. Jatkamme hyvää yhteistyötä kuntien kanssa esimerkiksi terveyttä ja työllisyyttä edistävien palveluiden järjestämisessä. Luomme aiempaa parempia palveluketjuja ja -kokonaisuuksia perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välille. Vahvistamme hyvinvointialueella tehtävää tieteellistä tutkimustyötä ja siihen liittyviä rakenteita yhdessä yliopistojen kanssa. Kehitämme palveluitamme tiiviissä yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

Yhteiset sosiaali- ja terveystaloudelliset					
1 000 euroa	TAE 2023	TS 2024	TS 2025	Muutos (%) 2023-24	Muutos (€) 2023-24
Toimintatuotot	44 304	44 551	44 768	0,6 %	247
Toimintakulut	314 517	316 773	324 537	0,7 %	2 256
Toimintakate	-270 213	-272 222	-279 769	0,7 %	-2 009

Yhteisten sosiaali- ja terveystaloudellisten toimintakate vuonna 2023 on -270,2 milj. euroa. Toimintatuottoja palvelualueella on 44,3 milj. euroa ja toimintamenoja 314,5 milj. euroa. Tarkemmat toimenpidesuunnitelmat vuosien 2024-2025 toimintakate tavoitteen toteutumiseksi laaditaan hyvinvointialuetasoisesti vuoden 2023 aikana.

Mittarin luokka	Mittarin kuvaus	2021	2022	2023
Palveluiden volyymi	Suun terveydenhuollon asiakasmäärä (pl. Hanko, Karviainen, Siuntio)	170 873	164 050	166 582
	Kuntoutuspalvelujen fysioterapiakäynnit , oma ja osto (Käynnit osto pl. Hanko, Karviainen, Raasepori, Siuntio)	70 083	75 181	79 566
	Mielenterveys- ja päihdepalvelujen ympärivuorokautisen asumisen hoitopäivät , oma ja osto (pl. Siuntio. Lisäksi hoitopäivät oma pl. Hanko, Raasepori)	166 275	174 804	177 214
Palvelutuotannon rakenne	Suun terveydenhuollon peittävyys , painotettu, koko väestö (pl. Inko, Karviainen, Siuntio)	35,00 %	33,20 %	33,40 %
	Terveysasemapalvelujen peittävyys , painotettu, koko väestö (sis. vain Espoo ja Kauniainen)	58,40 %	58,50 %	59,30 %
Palveluiden laatu ja saatavuus	Pth lääkärikäynnit , fyysisen käynnin osuus kaikista kontakteista * (pl. Lohja)	65,35 %	65,45 %	64,00 %
Yksikkökustannukset	Perusterveydenhuollon vastaanottokäynti (lääkäri/hoitaja)			64 €
	Suun terveydenhuollon asiakas (pl. Karviainen, Siuntio)			316 €
Mittareiden erityishuomiot/rajoitteet				

Mittarit perustuu kuntien toimittamiin tietoihin eikä niiden yhdenmukaisuutta kaikilta osin ole voitu varmistaa.
Yksikkökustannuksissa ei huomioitu ristiriitaisuuksia talousarvioiden ja kirjaussuunnitelman välillä.
* Vertailuluku sisältää kaikki avosairaanhoidon lääkärikontaktit, mm. reseptiusinnat.

Yhteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen mittareiksi on nostettu suun terveydenhuollon ja yhteisten terveyspalvelujen peittävyys, perusterveydenhuollon lääkärikäynneistä fyysisen käynnin osuus sekä suun terveydenhuollon asiakasmäärä, kuntoutuspalvelujen fysioterapiakäynnit ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen ympärivuorokautisen asumisen hoitopäivät. Yhteisten terveyspalvelujen peittävyudessa ei ole nähtävissä suurta poikkeamaa talousarviovuonna. Suun terveydenhuollon asiakasmäärässä, kuntoutuspalvelujen fysioterapiakäynneissä sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen ympärivuorokautisen asumisen hoitopäivissä on odotettavissa kasvua talousarviovuonna.

3.2 Ikääntyneiden palvelut

Palvelualueen tehtävä ja toiminnan keskeiset linjaukset

Ikääntyneiden palvelujen palvelualue vastaa ikääntyneiden neuvonnan, ohjauksen ja arvioinnin, kotona asumista tukevien palvelujen, ikääntyneiden asumispalvelujen sekä sairaalapalvelujen kokonaisuuksista. Ikääntyneiden palveluiden tavoitteena on tukea iäkkäiden itsenäistä ja omatoimista selviytymistä sekä mahdollistaa ikäihmiselle turvallinen elämä omassa kodissaan tai kodinomaisessa ympäristössä.

Palvelualueen keskeiset toiminnalliset linjaukset

- Palvelualueen toiminnan käynnistyessä keskeinen tavoite on varmistaa palvelujen sujuva jatkuvuus.
- Neuvonta ja palveluihin ohjautuminen toteutuu yhden yhteydenoton periaatteella.
- Palveluja suunnitellaan ja toteutetaan asiakkaiden tarpeista käsin eri palvelulinjojen yhteistyönä siten, että palveluketju on asiakkaan näkökulmasta mahdollisimman sujuva. Tässä tehdään tiivistä yhteistyötä myös erikoissairaanhoidon ja hyvinvointialueen muiden palvelualueiden kanssa.
- Ikääntyneiden palveluiden tuottamisessa huomioidaan teknologiset ratkaisut mahdollisimman kattavasti samalla huomioiden asiakkaiden yksilölliset tilanteet.
- Henkilöstön hyvinvoinnista huolehditaan lisäämällä työn sujuvuutta, kehittämällä tehtäväkuvia ja työjakoa, tukemalla sekä kehittämällä johtamista, varmistamalla riittävä resursointi sekä parantamalla oman työn ja ammattitaidon kehittämisen mahdollisuuksia.

Palvelualueen palvelulinjat lyhyesti

Ikääntyneiden neuvonta, arviointi ja ohjaus palvelevat alueen ikääntyneitä sekä heidän omaisiaan ja läheisiään. Palveluihin kuuluu muun muassa ikääntyneiden neuvonta, palvelutarpeen arviointi, palveluohjaus, omaishoidon tuen palvelut, veteraanien palvelut, muistipalvelut sekä ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut.

Kotona asumista tuleviin palveluihin kuuluu muun muassa kotihoito, tukipalvelut, kuntouttava päivätoiminta, etä- ja kotikuntoutus sekä ostopalveluna hankitut palvelut ja niiden valvonta.

Asumispalveluihin kuuluu muun muassa ikääntyneiden palveluasuminen, iäkkäiden tehostettu palveluasuminen, lyhytaikaishoito sekä ostopalveluna hankitut palvelut ja niiden valvonta.

Sairaalapalveluihin kuuluu muun muassa keskitetty potilasohjaus, kotisairaala ja liikkuva sairaala, perustason osastohoito, osastokuntoutus sekä muistipoliklinikka -toiminta.

Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen palvelualueella

1. Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.

Turvaamme ikääntyneiden palveluiden jatkuvuuden muutostilanteessa. Kehitämme toimintaamme niin, että neuvonta, arviointi ja ohjaus toimivat yhtenäisellä toimintamallilla koko alueella ja meidät tavoittaa yhden yhteydenoton periaatteella. Seuraamme tiiviisti palveluiden saatavuutta ja asiakastyytyvyyttä.

2. Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.

Turvaamme siirtymän ja etsimme aktiivisesti uusia palvelujen tuottamisen tapoja. Hyödynnämme teknologiaa erityisesti kotona asumista tukevien palveluiden tuottamisessa sekä työn sujuvuuden kehittämisessä. Vahvistamme yhteisöllisen asumisen asemaa palvelutarjonnassa yhteistyössä muiden sidosryhmien kanssa. Laajennamme ja yhtenäistämme lähivuosina liikkuva sairaala ja kotisairaala -toimintamalleja koko alueelle.

3. Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.

Tuemme henkilöstöä muutosvaiheessa. Kehitämme monikanavaisesti ja innovatiivisesti henkilöstön saatavuutta ja luomme uudenlaisia tehtäväkuvia ikääntyneiden palveluihin. Kehitämme johtamista hyödyntäen tutkittua tietoa ja toiminnasta saatuja tuloksia.

4. Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.

Hyödynnämme monituottajamallia ja teemme tiivistä yhteistyötä palveluntuottajien kanssa. Teemme yhteistyötä muiden sidosryhmien kanssa asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi muun muassa palvelukeskus- toiminnassa.

Suunnittelemme kestäväää palveluverkostoa yhteistyössä hyvinvointialueen muiden palvelualueiden ja erikoissairaanhoidon kanssa.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

Ikääntyneiden palvelut					
1 000 euroa	TAE 2023	TS 2024	TS 2025	Muutos (%) 2023-24	Muutos (€) 2023-24
Toimintatuotot	62 542	64 327	64 738	2,9 %	1 785
Toimintakulut	428 932	432 113	442 721	0,7 %	3 181
Toimintakate	-366 390	-367 785	-377 983	0,4 %	-1 396

Ikääntyneiden palveluiden toimintakate vuonna 2023 on -366,4 milj. euroa. Toimintatuottoja palvelualueella on 62,5 milj. euroa, ja toimintamenoja 428,9 milj. euroa. Vuosien 2024-2025 toimintakatetavoite ei sisällä hoitajamitoituksen noston vaatimaa resurssointia. Tarkemmat toimenpidesuunnitelmat vuosien 2024-2025 toimintakatetavoitteen toteutumiseksi laaditaan hyvinvointialuetasoisesti vuoden 2023 aikana.

Mittarin luokka	Mittarin kuvaus	2021	2022	2023
	Säännöllisen kotihoidon asiakasmäärä (pl. Hanko)	11 155	10 939	11 037
Palveluiden volyymi	Säännöllisen kotihoidon asiakastuntimäärä (pl. Hanko, Inkoo, Kauniainen, Raasepori, Siuntio)	705 560	640 959	640 959
	Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen hoitopäivät oma ja osto	1 006 342	989 098	1 024 065
Palvelutuotannon rakenne	Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen peittävyys asiakkaat yli 75v/yli 75v väestö	7,09 %	6,52 %	6,35 %
	Säännöllisen kotihoidon peittävyys asiakkaat yli 75v/ yli 75v väestö (pl. Hanko)	21,06 %	19,42 %	18,37 %
Palveluiden laatu ja saatavuus	Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen odotusaika (pl. Espoo, Hanko, Inkoo, Siuntio)	34-117	34-96	alle 90 pv
	Omaishoidon tuen odotusaika (pl. Hanko, Kirkkonummi, Siuntio)	0-60	0-60	alle 60 pv
Yksikkökustannukset	PTH vuodeosaston hoitopäivä (pl. Kirkkonummi, Hanko, Inkoo, Kauniainen, Lohja, Siuntio)			455 €
	Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen oman toiminnan hoitopäivä* (pl. Lohja, Hanko, Siuntio)			196 €
	Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen ostopalvelun hoitopäivä (pl. Siuntio)*			168 €
	Säännöllisen kotihoidon oman toiminnan käynti (pl. Lohja, Hanko, Siuntio)			45 €

Säännöllisen kotihoidon ostopalvelun käynti (pl. Karviainen, Hanko, Inkoo, Kauniainen, Lohja, Siuntio)	64 €
Mittareiden erityishuomiot/rajoitteet	
Mittarit perustuvat kuntien toimittamiin tietoihin eikä niiden yhdenmukaisuutta kaikilta osin ole voitu varmistaa. Yksikkökustannuksissa ei huomioitu ristiriitaisuuksia talousarvioiden ja kirjaussuunnitelman välillä. *Painotettu keskiarvo. Hoitajamitoituksen muutosta ei ole huomioitu.	

Ikääntyneiden palveluiden mittareiksi on nostettu tehostetun palveluasumisen ja säännöllisen kotihoidon peittävyys, säännöllisen kotihoidon asiakkuuksien ja asiakastuntien määrä sekä pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen hoitopäivät. Tehostetun palveluasumisen peittävyys on vuonna 2022 6,52 % ja sen odotetaan laskevan maltillisesti talousarviovuonna. Säännöllisen kotihoidon peittävyys on vuonna 2022 19,42 % ja myös sen odotetaan laskevan talousarviovuonna, vaikka säännöllisen kotihoidon asiakkuuksien määrän odotetaan kasvavan väestön ikääntymisen myötä.

3.3 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Palvelualueen tehtävä ja toiminnan keskeiset linjaukset

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa tavoitteena on tarjota koko hyvinvointialueella oikea-aikaista ja oikein kohdennettua tukea lapsille, nuorille ja perheille. Sujuvien peruspalvelujen avulla tunnistetaan tuen tarve, tarjotaan varhaista tukea ja ehkäistään raskaamman palvelun tarvetta. Palvelut räätälöidään tarvittaessa asiakkaan tarpeen mukaisesti kokonaisuudeksi.

Palvelualueen keskeiset toiminnalliset linjaukset

- Turvataan sujuva palveluun pääsy ja palveluiden jatkuvuus muutostilanteessa.
- Kehitetään asiakkaaksi tulon sekä matalan kynnyksen ohjauksen ja neuvonnan palvelua. Toimivan ensilinjan palvelun kautta saadaan ohjattua asiakkaat heidän tarpeidensa mukaisesti joko kevyempiin itsehoitoon ja digipalvelujen piiriin tai tarvittaessa yhden ammattilaisen tai monialaisena toteutettavaan palvelutarpeen arvioon.
- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut muodostavat yhdessä perhekeskuksen toiminnallisen kokonaisuuden. Monitoimijaisuutta ja yhteistä toimintakulttuuria vahvistetaan jatkamalla jo aloitetun systeemisen työtteen juurruttamista. Kehitetään eri toimijoiden yhteistyötä palveluketjuja vahvistamalla.
- Vahvistetaan opiskeluhoollon toimijoiden yhteistyötä ja kartoitetaan opiskeluhoollon resurssien riittävyyttä ja saatavuutta koko alueella. Kehitetään myös uusia palvelumuotoja yhdessä kuntien kanssa lasten ja nuorten arjen tukemiseksi.
- Lasten ja nuorten mielenterveyttä tuetaan kehittämällä ja jalkauttamalla yhtenäisiä palvelupolkuja ja niihin liittyviä, ensisijaisesti perustasolle sijoitettavia, interventioita. Yhteistyö tässä on tiivistä paitsi kaikkien lasten, nuorten ja perheiden palvelulinjojen myös muiden palvelualueiden ja erikoissairaanhoidon kanssa.
- Perheoikeudelliset palvelut keskitetään. Sisältöä ja saatavuutta kehitetään koko alueen laajuisesti.
- Lastensuojelussa turvataan asiakkaille olemassa olevat palvelut. Lastensuojelun palvelujen asiakasohjausta laajennetaan asteittain koko alueen kattavaksi. Palvelurakennetta kevennetään sijaishuollossa perhehoitoa vahvistamalla. Vastaanotto toiminnan omaa tuotantoa vahvistetaan vastaamaan koko hyvinvointialueen tarvetta. Arvioidaan lastensuojelun jälkihuollon parasta toiminnallista sijaintia organisaatiossa.

- Hyvinvointi- ja muun yhdyspintatyön rakenteita ja sisältöä kehitetään yhdessä kuntien kanssa.

Palvelualueen palvelulinjat lyhyesti

Lasten ja nuorten ehkäisevän ja varhaisen tuen palvelujen palvelulinja koostuu äitiys- ja lastenneuvolasta, opiskeluhuollon palveluista (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut) sekä ehkäisevistä lääkäripalveluista.

Lasten ja nuorten kohdennettujen palvelujen palvelulinja koostuu perhesosiaalityöstä (kotipalvelu, perhetyö, sosiaalityö), kuntoutuspalveluista (psykologityö, puheterapia, toimintaterapia), kasvatus- ja perheneuvonnasta sekä lastenpsykiatrisesta yksiköstä.

Lasten ja nuorten erityispalvelujen palvelulinja koostuu perheoikeudellisista palveluista ja lastensuojelusta (avohuolto, sijaishuolto ja jälkihuolto).

Alkuvaiheessa lasten, nuorten ja perheiden palveluissa toimii alueellisia määräaikaista organisaatioita, joissa on kaikkia yllä mainittuja palveluita. Palveluiden jatkuvuuden turvaamisen vuoksi organisaatioiden kehittämistyötä ei ensivaiheessa ollut turvallista toteuttaa vaan sitä jatketaan akuutin muutosvaiheen jälkeen.

Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen palvelualueella

1. Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.

Vahvistetaan asiakkaan omia voimavaroja osallisuutta lisäämällä. Kannustetaan itsehoidon, digitaalisten palveluiden sekä matalan kynnyksen palvelujen pariin. Turvataan lasten, nuorten ja perheiden sote- palveluiden jatkuvuus ja sujuva palveluun pääsy. Vastataan asiakkaan tarpeeseen hänen tarvitsemallaan tavalla oikea-aikaisesti. Normalisoidaan edelleen palveluja koronapandemian aiheuttaman poikkeustilanteen jälkeen.

2. Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.

Asiakkaaksi tulon prosessia kehitetään sujuvaksi siten, että asiakkaan yhteydenottoon voidaan tarvittaessa vastata joko neuvonnan, yhden palvelun tai monien palvelujen yhteisillä keinoilla. Palvelutarpeen arvioinnin tulee aina olla hyvinvointialueen tehtävänä. Vahvistetaan tältä osin omaan palvelutuotantoa. Palveluiden järjestämisessä hyödynnetään laajasti sekä omaa että kumppaneiden osaamista. Olemme rohkeita uudistajia, kokeilemme parhaita toimintamalleja ja

otamme toimivimmat käyttöön. Kehitetään palveluja todetun vaikuttavuuden perusteella.

3. Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.

Tuemme henkilöstöä muutosvaiheessa. Huolehdimme osaamisen kehittämisestä palvelujen kehittämisen yhteydessä. Rakennamme työn tekemiselle riittävät tukipalvelut, jotta työssä voi keskittyä perustehtävään - asiakkaan kanssa toimimiseen. Kehitämme edelleen palvelevaa johtamiskulttuuria sekä vahvistamme toimintakulttuuria systeemisellä työotteella.

4. Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.

Yhdessä kuntien toimijoiden kanssa voimme auttaa alueemme asiakkaita heidän hyvinvoinnissaan ja turvallisuuden kokemuksessaan. Huolehdimme yhdyspinnoista ja kehitämme edelleen hyvinvointityön rakenteita. Käytämme laajasti monituottajamallia ja valitsemme kumppanit analyttisesti tietoon perustuen.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut					
1000 euroa	TAE 2023	TS 2024	TS 2025	Muutos (%) 2023-24	Muutos (€) 2023-24
Toimintatuotot	7 457	7 482	7 507	0,3 %	25
Toimintakulut	198 239	200 253	205 624	1,0 %	2 014
Toimintakate	-190 782	-192 771	-198 116	1,0 %	-1 989

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimintakate vuonna 2023 on -190,8 milj. euroa. Toimintatuottoja palvelualueella on 7,5 milj. euroa, ja toimintakuluja 198,2 milj. euroa. Vuosien 2024-2025 toimintakatetavoitteiden toteutumiseksi laaditaan hyvinvointialuetasoisesti tarkemmat toimenpidesuunnitelmat vuoden 2023 aikana.

Mittarin luokka	Mittarin kuvaus	2021	2022	2023
Palveluiden volyymi	Perhesosiaalityö, kotipalvelu ja perhetyö kontaktit/alle 18 v. asukas (pl. Hanko, Inkoo, Karviainen, Kauniainen, Siuntio)	0,42	0,42	0,46
	Lastensuojelun avohuollon peittävyys keskimäärin/alle 18 v. asukas	3,26 %	3,18 %	3,27 %
	Lasten sijaishuollon peittävyys keskimäärin/alle 18 v. asukas (pl. Hanko)***	1,19 %	1,19 %	1,17 %
	Koulukuraattori- ja psykologipalvelujen kontaktit (pl. Inkoo, Kauniainen, Siuntio)*	108 941	102 976	104 915
Palvelu- tuotannon rakenne	Sijaishuollon laitoshoido oma% (pl. Inkoo, Siuntio)	12 %	14 %	14 %
	Sijaishuollon laitoshoido osto% (pl. Inkoo Siuntio)	88 %	86 %	86 %
Yksikkö- kustannukset	Neuvolapalvelujen kontaktit (pl. Hanko, Inkoo, Kauniainen, Siuntio)			81 €
	Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon kontaktit (pl. Hanko, Inkoo, Kauniainen, Siuntio)			46 €
	Perheneuvontapalvelujen kontaktit (pl. Hanko, Inkoo, Lohja, Raasepori, Siuntio)**			245 €
	Lasten sijaishuollon hoitovuorokaudet (pl. Inkoo, Lohja, Siuntio)***			250 €
Mittareiden erityishuomiot/rajoitteet				
Karviaisten ja Lohjan suoritteisiin liittyy epävarmuutta/poikkeavuutta				
** Kirkkonummen osalta suoritteet perustuvat käynteihin				
*** sis. kaikki järjestämistavat				

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa tavoitellaan ehkäisevien ja asiakkaiden arkiympäristöön vietävien palvelujen lisäämistä raskaiden palvelujen kasvun hillitsemiseksi. Omaa tuotantoa hyödynnetään ensisijaisesti palvelujen yhteensovittamista vaativissa palveluissa sekä lastensuojelun laitoshoidossa. Palvelurakennetta muuttamalla, palveluintegraatiota lisäämällä ja palvelujen uusilla järjestämistavoilla tavoitellaan palvelujen parempaa vaikuttavuutta ja kustannuskasvun hillitsemistä. Perhekeskus-palvelukonseptin laajentamisella pyritään varmistamaan lapsiperheiden palveluiden oikea-aikaisuus ja näin vähentämään raskaiden palveluiden tarvetta.

3.4 Vammaispalvelut

Palvelualueen tehtävä ja toiminnan keskeiset linjaukset

Palvelualue järjestää vammaisten palvelut ja sosiaalityön Länsi-Uudenmaan asukkaille. Palvelualueen tehtävänä on tukea vammaisia henkilöitä jokapäiväisessä elämässä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Vammaispalvelut auttavat silloin, kun yleiset palvelut eivät riitä vastaamaan vammaisen henkilökohtaiseen tarpeeseen. Palvelualueen tavoitteena on edistää vammaisten ihmisten työ- ja toimintakykyä, itsenäisyyttä ja osallisuutta.

Palvelualueen keskeiset toiminnalliset linjaukset

- Varmistetaan palveluiden jatkuvuus muutostilanteessa ja parannetaan palvelutarpeen arviointiin pääsyä.
- Kehitetään palvelutarpeen arvioinnin prosesseja sekä varmistetaan asiakkaiden yhdenmukainen kohtelu yhteisillä ohjeistuksilla.
- Vahvistetaan asiakkaiden osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden toteutumista kaikissa palveluissa.
- Rakennetaan hyvinvointialueen sisäistä ja ulkoista yhteistyötä asiakkaiden palvelukokonaisuuksien rakentamisessa. Luodaan prosessit erityisen vaativien palveluiden käyttämiseen.
- Etsitään ratkaisua vaikeavammaisten liikkumista tukeviin palveluihin innovatiivisesti.

Palvelualueen palvelulinjat lyhyesti

Vammaispalveluissa on yksi palvelulinja, joka vastaa omasta palvelutuotannosta ja asukkaille tarvittavien palveluiden ostamisesta. Vammaispalvelujen palvelutuotantoon kuuluvat vammaisten henkilöiden asumis- ja avopalvelut. Vammaispalveluja järjestetään kattavista koko Länsi-Uudenmaan alueella.

Vammaissosiaalityön yksikön päätehtävänä on vastata Länsi-Uudenmaan asukkaiden osalta vammaispalvelutarpeen arvioinnista sekä tehdä tarvittavat päätökset ja suunnitelmat yksilöllisesti. Vammaissosiaalityö ohjaa ja neuvoo alueen asukkaita vammaisten palveluihin liittyvissä asioissa.

Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen palvelualueella

1. Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.

Vuoden 2023 aikana panostamme palveluiden jatkuvuuden varmistamiseen. Valmistelemme vammaispalvelua koskevat uudistukset kuullen asukkaita, vammaisneuvostoa ja alueella toimivia järjestöjä. Asiakkaaksi tulon prosessi tullaan yhdenmukaistamaan alueella.

Keskitymme palveluissamme asiakkaiden osallisuuden ja täysipainoisen elämisen tukemiseen. Vammaispalveluissa pyrimme parantamaan asioimisen esteettömyyttä sekä fyysisissä tiloissa että digitaalisin välinein. Vammaispalveluiden tavoitteena on vastata yksilöllisiin tarpeisiin siten, että tuemme asiakkaan itsenäistä elämää ja päätöksentekoa. Vuoden 2023 aikana etsimme hyvinvointialueen kattavaa liikkumista tukevaa ratkaisua alueen erityispiirteet huomioon ottaen. Seuraamme palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta.

2. Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.

Haluamme aloittaa palvelutoiminnan hyvinvointialueella mahdollisimman vähillä häiriöillä. Vuoden 2023 aikana palvelujen uudistaminen kohdistuu pääasiassa toimintatapojen yhtenäistämiseen asiakaslähtöisesti.

Etsimme uusia tapoja helpottaa asiakkaiden asiointia vammaispalveluissa. Hyödynnämme vammaisille henkilöille sopivaa teknologiaa. Vuoden 2023 aikana kuljetuspalveluiden yhtenäistämässä tulemme huomioimaan ympäristövaikutukset sekä monituottajamallin toteutumisen. Vammaispalveluiden uudistamisessa huomioimme kaikessa toiminnassa vammaisten henkilöiden oikeuksien toteuttamisen. Pyrimme kohdentamaan palvelun järjestämisestä ja tuottamisesta aiheutuvat kustannukset alueen tarpeiden perusteella.

3. Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.

Tuemme henkilöstöä siirtymävaiheessa. Etsimme työn tekemistä helpottavia ja tukevia toimintamalleja. Haluamme auttaa työntekijöitämme edistymään urallaan sekä kehittymään työstään.

Teemme työtä koskevat uudistukset yhdessä. Rakennamme yhteiset työntekemisen ohjeet työntekijöiden tueksi. Teemme yhteistyötä oppilaitosten kanssa harjoittelujen ja opinnäytetöiden parissa. Luomme työpaikoille toimintakulttuurin, missä kannustamme työntekijöitä asemastaan riippumatta kehittämään omaa työtään. Sitoudumme edistämään työssä hyvää kohtelua ja käyttäytymistä.

4. Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.

Teemme aktiivisesti yhteistyötä kuntien, kolmannen sektorin ja yritysten kanssa. Toteutamme hankinnat siten, että mahdollistamme monimuotoisen kumppaniverkoston muodostumisen. Yhteistyön tulee tukea vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, osallistumisen ja turvallisuuden lisääntymistä.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

Vammaispalvelut					
1 000 euroa	TAE 2023	TS 2024	TS 2025	Muutos (%) 2023-24	Muutos (€) 2023-24
Toimintatuotot	10 915	11 135	11 139	2,0 %	220
Toimintakulut	201 748	203 857	209 204	1,0 %	2 109
Toimintakate	-190 833	-192 721	-198 065	1,0 %	-1 889

Vammaispalveluiden toimintakate vuonna 2023 on -190,8 milj. euroa. Toimintatuottoja palvelualueella on 10,9 milj. euroa, ja toimintakuluja 201,7 milj. euroa. Tarkemmat toimenpidesuunnitelmat vuosien 2024–2025 toimintakatetavoitteen toteutumiseksi laaditaan hyvinvointialuetasoisesti vuoden 2023 aikana.

Mittarin luokka	Mittarin kuvaus	2021	2022	2023
Palveluiden volyymi	Vpl Kuljetuspalvelut asiakkaat	6 287	6 284	6 291
	Omaishoidon tuki asiakkaat (pl. Siuntio ja Inkoo)	1 063	1 152	1 256
	Vpl henkilökohtainen apu asiakkaat	1 684	1 696	1 800
Palvelutuotannon rakenne	Vpl Kuljetuspalvelut peittävyys painotettu, asiakkaat/väestö	1,31 %	1,30 %	1,29 %
Palveluiden laatu ja saatavuus	Vammaispalveluiden odotusaika vrk (sis. vain Espoo)	35,6	30	40
Yksikkökustannukset	Asumispalveluiden hoitopäivä (pl. Hanko, Inkoo, Kauniainen, Lohja, Eteva, Siuntio, Kärkulla, Raasepori)*			211 €
	Työ- ja päivätoiminnan toimintapäivä (pl. Hanko, Inkoo, Kauniainen, Lohja, Eteva, Siuntio, Kärkulla)			150 €
	Henkilökohtainen apu, asiakas (pl. Hanko, Inkoo, Lohja, Siuntio)			14 022 €
Mittareiden erityishuomiot/rajoitteet				
Mittarit perustuvat kuntien toimittamiin tietoihin eikä niiden yhdenmukaisuutta kaikilta osin ole voitu varmistaa. Suoritetietoja on täsmennetty ja täydennetty vertailukelpoisuuden parantamiseksi. Lisäksi Etevan ja Kärkullan purkautuminen vaikuttaa vammaispalveluiden suoritetietojen kokoamista merkittävästi.				
* Kunnilla on ollut erilaisia tapoja määrittellä asumispalvelut, millä voi olla vaikutusta yksikkökustannukseen				

45 (63)

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Talousarvio ja -suunnitelma 2023-2025

Vammaispalveluiden toiminnallisiksi mittareiksi talousarviokirjaan valittiin muun muassa henkilökohtaisen avun asiakkaiden määrä, omaishoidon tuen asiakkaiden määrä ja kuljetuspalveluiden peittävyys. Kuljetuspalveluiden peittävyys vuonna 2022 on 1,30 % ja sen odotetaan pysyvän talousarviovuonna melko samalla tasolla. Omaishoidon tuen ja henkilökohtaisen avun asiakasmäärissä arvioidaan pientä kasvua talousarviovuonna.

3.5 Pelastustoimi ja ensihoito

Palvelualueen tehtävä ja toiminnan keskeiset linjaukset

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos toimii yhtenä palvelualueena hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa. Pelastuslaitoksen perustehtävänä on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia neuvomalla, ohjaamalla, kouluttamalla ja valvomalla. Tehtävänä on myös pelastaa ihmisiä ja omaisuutta, suojella ympäristöä sekä auttaa hätätilanteissa ja olla jatkuvassa valmiudessa. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos vastaa pelastustoimen tehtäväälaan kuuluvien palveluiden omasta tuotannosta ja lainsäädännössä pelastuslaitokselle säädetyistä tehtävistä sekä sopimusten mukaisesti ensihoitopalveluista.

Palvelualueen keskeiset toiminnalliset linjaukset

Vuoden 2023 aikana keskeisin työ on varmistaa Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelutuotannon häiriöttömyys kaikissa olosuhteissa. Tämä edellyttää vähintään vuoden 2022 tasoisia resursseja, täydennettynä henkilöstösuunnitelman mukaisilla uusilla työntekijöillä sekä uusien paloasemien ja Lappohjan varasto- ja varikkotoimintojen käyttöönotosta aiheutuneilla kustannuksilla. Osa vuoden 2023 kustannuksista muodostuu julkisen hallinnon turvallisuusverkko TUVEn siirtymisen loppuunsaattamisesta sekä vuodelta 2022 siirtyneistä kalustohankinnoista.

Palvelualueen palvelulinjat lyhyesti

Suunnittelu ja ohjaus -palveluyksikkö vastaa samoista tehtävistä pelastuslaitoksen osalta kuin hyvinvointialueen palvelutuotannon ohjaus sote-palvelualueiden osalta. Yksikköön sisältyy onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminnan ja ensihoidon suunnittelu ja ohjaus. Lisäksi yksikön tehtäviin kuuluu 24/7 Tilannekeskuksen ja tarvittaessa miehitettävän johtokeskuksen ylläpito sekä pelastuslaitoksen varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan suunnittelu ja ohjaus. Yksikkö vastaa myös rakennus- ja kaavoitusviranomaisten kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja onnettomuusharjoituksista.

Palvelutuotanto-palveluyksikkö vastaa pelastuslaitoksen tuottamien valvonta-, turvallisuusviestintä-, pelastustoiminta- ja ensihoitopalvelujen tuottamisesta.

Tuotannon tuki -palveluyksikkö vastaa pelastuslaitoksen materiaalihallinnasta, korjaamotoiminnoista, logistiikasta, henkilöstö- ja kehittämistoiminnoista ja ICT-järjestelmistä niiltä osin kuin palveluja ei tuoteta hyvinvointialueen konsernipalveluista tai hankita ulkoisilta palvelutuottajilta. Lisäksi Tuotannon tuki

-yksikkö vastaa Resurssitoimistosta, jossa tehdään keskitetysti työvuoro- ja vuosilomasuunnittelua.

Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen palvelualueella

1. Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.

Pelastuslaitoksen toiminta jatkuu vähintään aikaisempien vuosien tasoisena ja sisältöisenä. Turvallisuuden edistämistä tehdään ennalta ehkäisevästi kohdentamalla turvallisuusviestintää alueen asukkaille, yrityksille ja yhteisöille, järjestämällä koulutusta sekä tekemällä lakisäätteistä valvontatoimintaa. Lisäksi yhteistyössä alueen kuntien rakennusvalvonta- ja kaavoitusviranomaisten kanssa edistetään turvallisen ympäristön rakentumista ja ylläpitoa. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos pyrkii olemaan resilienssi ja toimintakykyinen kaikissa olosuhteissa. Toimintakyvystä viestiminen alueen asukkaille lisää myös yleistä turvallisuuden tunnetta.

Onnettomuuksien ja häiriötilanteiden varalta ylläpidetään pelastustoiminnan palveluverkkoa. Palveluverkko muodostuu yhteensä 52 paloasemasta, joista 12 on päätoimisen henkilöstön käytössä. Vuonna 2022 uusina paloasemina, jotka korvaavat vanhat paloasemat, otetaan käyttöön Espoonlahden, Matinkylän, Inkon ja Tenholan paloasemat. Lisäksi otetaan käyttöön ympäristövahinkojen torjuntakaluston varasto- ja korjaamotoiminnot Lappohjassa.

Hoitotasoista ensihoitopalvelua tuotetaan koko alueella, järjestämisvastuussa olevan HUS-yhtymän kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

2. Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.

Hyvinvointialueen aloittaessa pelastustoimi siirtyy käyttämään julkisen hallinnon turvallisuusverkon palveluita pelastustoiminnassa. Tällä muutoksella varaudutaan parantamaan ICT-järjestelmien turvallisuutta sekä mahdollistamaan turvallisen kanssakäymisen ja tietojen vaihdon muiden turvallisuusviranomaisten kanssa. Talouden suunnittelun osalta pitkällä aikavälillä haasteita tuottaa Valtorin palveluiden kustannuksien ennakoitavuus turvallisuusverkon palveluiden tuottajana.

Toiminnan kehittäminen perustuu pelastustoimen palvelutasopäätökseen 2020–2024, joka voimaanpanolain mukaisesti pitää uusia 1.12.2023 mennessä. Pelastustoimen järjestämislain mukaisena uusina toimintoina ovat omavalvontaohjelma, vuosittain laadittava selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta sekä sisäministeriön kanssa käytävät vuosineuvottelut. Näiden avulla pelastuslaitos voi arvioida ja kehittää toiminnan

laatua. Tavoitteena on myös varmistaa suorituskykyvaatimusten mukaiset resurssit.

Pitkällä tähtäimellä tavoitteena on kehittää pelastuslaitoksen toimintaa rohkeasti ja tavoitteellisesti myös kokeilukulttuuria hyödyntämällä.

3. Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.

Siirtymävaiheessa Espoon kaupungin organisaatiosta hyvinvointialueen organisaatioon varmistetaan, että henkilöstön avoimiin kysymyksiin vastataan heti, kun tieto on saatavilla.

Pelastuslaitos jatkaa henkilöstön ammatillisen kehittymisen tukemista. Tavoitteena on parantaa johtamista ja toiminnan vastuullisuutta sekä edistää yhdessä työhyvinvointia ja vahvistaa sisäistä yhteistyötä.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen brändi ja yhtenäinen ulkoasu säilyy hyvinvointialueelle siirryttäessä. Se osaltaan vahvistaa työyhteisöön kuulumista.

Uhkana pelastustoimen palvelujen tuottamiselle on valtakunnallinen pula koulutetuista pelastajista. Työvoiman puute voi vaikuttaa myös työyhteisön työhyvinvointiin. Kilpailussa osaavasta henkilöstöstä mielikuva halutusta työpaikasta on keskeinen vetovoimatekijä.

4. Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen voimassa olevat palokuntasopimukset sopimuspalokuntien kanssa sekä yhteistoimintasopimukset, muistiot ja vastaavat eri pelastuslaitosten ja viranomaisten kanssa siirtyvät sellaisenaan hyvinvointialueelle, mikä varmistaa turvallisen siirtymän. Pelastuslaitosten valtakunnallisen kumppanuusverkoston sopimuksenmukaisen toiminnan jatkuminen varmistetaan yhteistyössä Suomen muiden pelastuslaitosten kanssa. Uudenmaan pelastuslaitosten sopimuksenmukainen HIKLU-yhteistyö jatkuu sellaisenaan. Vuosittain pelastuslaitos osallistuu lukuisiin harjoituksiin yhteistyökumppanien kanssa.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

Pelastustoimi ja ensihoito					
1 000 euroa	TAE 2023	TS 2024	TS 2025	Muutos (%) 2023-24	Muutos (€) 2023-24
Toimintatuotot	17 293	17 293	17 293	0,0 %	0
Toimintakulut	52 686	53 056	54 047	0,7 %	370
Toimintakate	-35 393	-35 763	-36 754	1,0 %	-370

Pelastustoimen ja ensihoidon toimintakate vuonna 2023 on -35,4 milj. euroa. Toimintatuottoja palvelualueella on 17,3 milj. euroa, ja toimintakuluja 52,7 milj. euroa. Tarkemmat toimenpidesuunnitelmat vuosien 2024-2025 toimintakatetavoitteen toteutumiseksi laaditaan hyvinvointialuetasoisesti vuoden 2023 aikana.

Mittarin luokka	Mittarin kuvaus	2021	2022	2023
Palveluiden volyymi	Määräaikainen valvonta (onnettomuuksien ehkäisy), kpl	1 842	2 034*	1 960
	Turvallisuusviestintä (onnettomuuksien ehkäisy), kpl	529	405	500
Palveluiden laatu ja saatavuus	I riskiluokan pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite täyttyy vähintään 65 % tehtävistä	53 %	52 %	65 %**
	II riskiluokan pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite täyttyy vähintään 85 % tehtävistä	86 %	86 %	85 %**
	III riskiluokan pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite täyttyy vähintään 90 % tehtävistä	99 %	98 %	90 %**
	Kohteen tavoittamisviiveet A-kiireellisyys - ydintaajama (ensihoido) 9 min tavoiteaika***	11:17	11:27	9:00
Mittareiden erityishuomiot/rajoitteet				
* Vuoden 2022 tavoitetaso.				
** Nykyisen palvelutasopäätöksen mukainen tavoitetaso.				
*** Ei sisällä ensivastetehtäviä. Toteumat keskiarvo minuutteina ja sekunteina.				

Pelastuslaitoksen mittareiksi on valittu toiminnan keskeisiä mittareita, joita pelastuslaitos seuraa säännöllisesti. Määräaikainen valvonta (eli yleiset palotarkastukset) perustuu pelastus- ja kemikaaliturvallisuuslakeihin ja valvottavat kohteet ja valvontavälit määritellään tarkemmin vuosittain valvontasuunnitelmassa. Turvallisuusviestintä pitää sisällään pelastuslaitoksen ja alueen sopimuspalokuntien järjestämien turvallisuuskoulutuksien, -kampanjoiden ja yleisötilaisuuksien määrän. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite kuvaa miten onnettomuuspaikat tavoitetaan kiireellisissä pelastustoiminnan tehtävissä. Kohteen tavoittamisviive kuvaa A-kiireellisyysluokan tehtävien keskimääräistä tavoittamisaikaa ydintaajamassa. HUS:in palvelutasopäätöksen mukaisesti tavoitteena on saavuttaa kohde 09:00 minuutin sisällä 90 %:ssa hälytyksistä.

3.6 Erikoissairaanhoido

Tehtävä ja toiminnan keskeiset linjaukset

Nykyisen HUS-sairaanhoidopiirin kuntayhtymän tehtävät siirtyvät perustettavalle HUS-yhtymälle 1.1.2023. Yhtymän jäseninä ovat Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan, Länsi-Uudenmaan sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueet sekä Helsingin kaupunki. HUS tarjoaa erikoissairaanhoidoa lähes kahden miljoonan asukkaalle Uudellamaalla. Valtakunnallisesti sillä on merkittävä ja keskeinen tehtävä vaativan erikoissairaanhoidon, tutkimuksen ja opetuksen sekä valmiuden ja varautumisen osajana.

Perussopimuksessa määritellään HUS-yhtymän rakenne, hallintomuoto, hallituksen kokoonpano, omistajaohjauksen rakenne ja rahoitusmalli. Oletettavaa on että, tiukemmalla omistajaohjauksella voidaan vaikuttaa HUS-yhtymän kustannusten hallintaan. HUS yhtymäkokouksessa omistajaohjaus toteutuu jäsenten päättämällä toimiohjeilla yhtymäkokouksessa edustaville henkilöille. Sote-uudistuksen hallituksen esityksen (HE 241/2020) perustelujen mukaan HUS-yhtymän omistajaohjausta voidaan nykymalliin verrattuna vahvistaa, kun omistajia on vähemmän. Painopisteen siirtoa peruspalveluihin voidaan siten toteuttaa paremmin kuin nykyisessä kuntayhtymämallissa.

Toinen merkittävä sopimus on HUS-järjestämissopimus, joka on Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän keskinäinen sopimus, jossa ne sopivat keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi. HUS-järjestämissopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun Uudenmaan hyvinvointialueiden aluevaltuustot, Helsingin kaupungin valtuusto ja HUS-yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin ovat sen hyväksyneet mahdollisesti alkuvuodesta 2023.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella kehitetään omistajaohjausta, jossa erikoissairaanhoidon ohjauksella (ESH-ohjaus) on keskeinen rooli. ESH-ohjauksen sisältö uutena linjapalveluna täsmentyy vuoden 2023 aikana.

Keskeiset toiminnalliset linjaukset

- Hyvinvointialueella luodaan vahvaa jäsenten omistajaohjausta suhteessa HUS-yhtymään yhtymäkokouksen toimiohjeiden kautta sekä tuetaan yhtymähallituksen jäseniä neuvotteluissa.
- Hyvinvointialueella erikoissairaanhoidon ohjauksen tavoitteena on tarkastella taloutta ja palvelutoimintaa yhdessä, jolla mahdollistetaan kustannustehokasta palvelujen kehittämistä.
- ESH-ohjauksessa hyödynnetään laajaa tiedolla johtamista, joka edesauttaa perustason vahvistamista.
- ESH-ohjauksessa varmistetaan erikoissairaanhoidon sopimuskokonaisuus helpommin hallittavaksi.
- Hyvinvointialueella määritellään yhteistyössä HUS:n kanssa mitä erikoissairaanhoidon palveluja alueelliseen Sote-keskukseen olisi tarkoituksenmukaista tulevaisuudessa sisältyä.

Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen

1. Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta

Mahdollistetaan kehittämistä siihen suuntaan, että palvelujen painopistettä siirretään erikoissairaanhoidosta perustasolle ja ennaltaehkäisevään työhön. Asukkaiden hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että palvelut ovat helposti ja monipuolisesti saatavilla. Sote-keskus kokonaisuutta tulee tarkastella myös erikoissairaanhoidon palvelujen näkökulmasta. Jäsenten omistajaohjauksella turvataan hyvinvointialueen näkökulma muun muassa HUS:n yhtymäkokouksessa ja -hallituksessa.

2. Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla

Hyödynnämme sekä sisäisessä että ulkoisessa yhteistyössä ja kehittämisessä vahvaa tiedolla johtamista. Hyvinvointialueella kehitetään toimivia palveluketjuja sekä kustannustehokkaita palvelukokonaisuuksia monialaisesti sekä hyvinvointialueen sisällä että HUS ja Uusimaa tasoisesti. ESH-ohjaus toimii tiiviissä yhteistyössä TKI-kehittämisen sekä HYTE-yhdyspintojen kanssa. Yhteistyössä Ruotsinkieliset palvelut-linjan kanssa varmistetaan, että myös erikoissairaanhoidon palveluissa palvelua saa sekä ruotsin että suomen kielellä.

3. Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön

Erikoissairaanhoidon ohjauksen osalta linjaorganisaation sisään rakennetaan linjoja poikkileikkaavia prosesseja, joilla tuetaan palvelualueiden kehittämistyötä.

Selkiytetään ja kehitetään työnjakoa ESH-prosessien ja linjaorganisaation välillä, jotta työskentely olisi sujuvampaa ja työntekijöille hallittavampaa. Erikoissairaanhoidon analysoinnin ja raportoinnin avulla tuotetaan tietoa, jota voidaan hyödyntää palvelualueilla tiedolla johtamisessa ja kehittämisessä.

4. Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä

Luomme järjestämissopimuksessa linjatut yhteistyökäytännöt Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS:n kanssa. Sen lisäksi rakennamme Länsi-Uudenmaan ja HUS:n välille uudenlaisen ESH-ohjauksen rakenteen. Hyvinvointialueen sisällä kehitämme palvelualueiden ja ESH-ohjauksen välistä yhteistyötä hyvinvointialueen asukkaiden tarpeiden mukaisiksi.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

Erikoissairaanhoido					
1000 euroa	TAE 2023	TS 2024	TS 2025	Muutos (%) 2023-24	Muutos (€) 2023-24
Toimintatuotot	0	0	0	0,0 %	0
Toimintakulut	589 100	595 243	611 747	1,0 %	6 143
Toimintakate	-589 100	-595 243	-611 747	1,0 %	-6 143

Erikoissairaanhoidon toimintakulut ovat vuonna 2023 -589,1 milj. euroa. Erikoissairaanhoidon ei kohdistu tuottoja, minkä vuoksi myös toimintakate on 585,8 milj. euroa. Toimintakulujen taso määräytyy HUS:n yhtymäkokous vahvistaman raamipäätöksen mukaan. Hyvinvointialueen taloudellisen tasapainon säilyttämiseksi myös HUS-yhtymän rahoitusta tullaan tarkentamaan osana vuoden 2023 aikana tehtäviä tarkempia talouden toimenpidesuunnitelmia.

3.7 Konsernihallinto

Tehtävä ja toiminnan keskeiset linjaukset

Konsernihallinto tukee ja edistää koko hyvinvointialueen johtamista, kehittämistä, digitalisointia, päätöksentekoa, viestintää sekä hyvää hallintoa. Konsernihallintoon kuuluvat konsernipalvelut, joita johtaa konsernipalveluiden johtaja, palvelutuotannon ohjaus, jota johtaa palvelutuotantojohtaja, sekä suoraan hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa toimiva strategia ja johdon tuki -yksikkö. Konsernipalvelut koostuu talous-, hallinto-, hankinta-, tukipalvelut-, tilapalvelut-, digipalvelu-, viestintä ja osallisuus-, sekä henkilöstöyksiköstä. Palvelutuotannon ohjauksen kokonaisuus koostuu sote-palvelutuotannon johtamisen, erikoissairaanhoidon ohjauksen, ruotsinkielisten palveluiden sekä tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot -yksiköistä. Konsernihallinnon tarkan organisoitumisen määrittelyä jatketaan osana hyvinvointialueen toiminnan ylösajoa.

Keskeiset toiminnalliset linjaukset

- Konsernihallinnon tärkein tehtävä varsinaisen toiminnan käynnistyessä on varmistaa palvelutuotannon turvallinen siirto kunnilta hyvinvointialueelle. Intensiivinen siirtovaihe kestää koko alkuvuoden. Konsernipalvelujen resurssit kohdistetaan muutosprojektien läpivientiin sekä yhteiseen muutoshallintaan, ja toimintoja johdetaan korotetussa valmiudessa.
- Hyvinvointialueen yhteisten ohjaus- ja tukitoimintojen rakentaminen ja vakiinnuttaminen jatkuu koko vuoden 2023. Tavoitteena on, että hyvinvointialueen konsernipalvelut vastaavat aiempaa paremmin sotepe-palvelujen tarpeisiin (esihenkilöiden tyytyväisyys hyvinvointialueen ohjaus- ja tukitoimintoihin kasvaa) ja että konsernipalvelut ovat aiempaa kustannustehokkaampia (hallinto- ja tukipalvelujen kokonaiskustannukset

laskevat vuoteen 2022 verrattuna, ja tuotannollisten tukipalvelujen osuus palvelujen kokonaiskustannuksista laskee).

- Tukipalvelujen hankinta- ja tuotantoratkaisujen uudelleenarviointi käynnistetään vuonna 2023. Merkittäviä arvioitavia kokonaisuuksia ovat ateria- ja logistiikkapalvelut.

Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen

1. Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.

Vuoden 2023 aikana palvelujen järjestämisen tietopohjaa rakennetaan hyvinvointialuetasoiseksi. Tietopohja ja analytiikka mahdollistavat palvelustrategian laatimisen.

Asukaslähtöisyyden ja osallisuuden linjaukset, toimintatavat ja työkalut valmistellaan koko hyvinvointialueen toimintaan.

2. Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.

Vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä hyvinvointialueen taloudellinen tilanne tarkentuu, kun liikkeenluovutuksessa siirtyneiden resurssien ja sitoumusten tosiasialliset kustannukset konkretisoituvat. Samanaikaisesti taloudellisen analyysin kanssa edistetään palvelujen analysointia laaja-alaisesti kattaen palveluvalikoiman ja saatavuuden tilanteen, palvelujen digitalisaation tilanteen ja mahdollisuudet sekä hankinta- ja tuotantostrategisen tilanteen.

Analyysin perusteella hyvinvointialueelle syntyy valmius päättää palvelustrategiasta ja siihen kytkeytyvistä ohjelmista: talouden tasapainottamisohjelmasta, digipalvelujen tiekartasta, hankintastrategiasta ja toimitilasuunnitelmasta.

Hyvinvointialueella on kiireellinen tarve määritellä hyvinvointialueen asiakas- ja potilastietojärjestelmien ja digipalvelujen arkkitehtuurille kehittämissuunnitelmat. Linjausten valmistelu tullaan toteuttamaan erityisesti vuoden 2023 aikana.

Hyvinvointialueen yhteisiin tukipalveluihin tehdään erilliset tarkastelut.

3. Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.

Hyvinvointialueen ensimmäisenä varsinaisena toimintavuonna vakiinnutetaan hyvinvointialueen yhteiset toimintamallit työhyvinvoinnin edistämiseksi, työvoiman saatavuuden varmistamiseksi, työnantajabrändin rakentamiseksi ja johtamisen tukemiseksi.

Toiminnan käynnistyessä on odotettavissa häiriöitä ja poikkeamia hr-prosesseissa. Häiriöihin ja poikkeamiin varaudutaan mahdollisimman kattavasti. Tavoitteena on

edetä jo vuonna 2023 aikana merkittävästi palvelutuotantolähtöisten hr-prosessien rakentamisessa.

4. Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.

Vuoden 2023 aikana tavoitteena on luoda toimivat rakenteet yhteistyölle kuntien kanssa. Vastaavasti järjestöyhteistyön linjaukset ja rakenteet määritellään. Tavoitteena on, että hyvinvoinnin ja terveyden laaja-alaiseen edistämiseen yhteistyössä löydetään yhteiset tavoitteet, sitoutuminen ja toimintamallit.

Eriyinen vuoden 2023 tehtävä on ruotsinkielisten palvelujen valtakunnallisen kehittämistoiminnan käynnistäminen. Työtä tehdään hyvinvointialueiden yhteistyössä.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

Konsernihallinto					
1 000 euroa	TAE 2023	TS 2024	TS 2025	Muutos (%) 2023-24	Muutos (€) 2023-24
Toimintatuotot	235 745	235 745	235 745	0,0 %	0
Toimintakulut	327 195	324 713	327 180	-0,8 %	-2 482
Toimintakate	-91 450	-88 968	-91 434	2,7 %	2 482

Konsernihallinnon toimintakate vuonna 2023 on -91,5 milj. euroa. Toimintatuottoja konsernihallinnossa on 235,7 milj. euroa, ja toimintakuluja 327,2 milj. euroa. Tarkemmat toimenpidesuunnitelmat vuosien 2024–2025 toimintakatetavoitteen toteutumiseksi laaditaan hyvinvointialuetasoisesti vuoden 2023 aikana. Tarkastuslautakunta päättää hyvinvointialuelain 125 §:n mukaisesti arvioinnin ja tarkastuksen talousarviosta.

Hanketyön osalta konsernihallintoon on talousarviovuodelle varattu valtionavustusta Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeelle 6,0 milj. euroa, Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut -hankkeelle 1,2 milj. euroa ja Asunnottomuutta vähentävien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämishankkeelle 0,4 milj. euroa. Suomen kestävä kasvun ohjelman toisen vaiheen (RRP2) valtionavustusta ei ole huomioitu talousarviossa, mutta se pyritään huomioimaan ensimmäisen osavuosikatsauksen yhteydessä. Muilta palvelualueilta hankkeille kohdentuvien kustannusten määrä tarkentuu talousarviovuoden aikana, ja nämä kustannukset tullaan kohdistamaan konsernihallinnon hanketoimintaan. Näin hanketyö voi vähentää palvelualueiden kustannuksia talousarviovuoden aikana.

56 (63)

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Talousarvio ja -suunnitelma 2023-2025

4 Investointiosa

Hyvinvointialuelain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava *investointisuunnitelma* seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelman ensimmäinen vuosi on sitova ja jatkovuodet ovat ohjeellisia. Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmasta ja pelastustoimen osasuunnitelmasta. Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman hyväksymisestä päättää sosiaali- ja terveysministeriö. Pelastustoimen osasuunnitelman hyväksymisestä tekee päätöksen sisäministeriö.

Talousarvion *investointiosa* pohjautuu aluevaltuuston 27.9.2022 § 55 hyväksymään vuosien 2023-2027 investointisuunnitelmaan. Talousarvion investointiosa sisältää aluevaltuuston vahvistaman investointisuunnitelman tavoin tiedot varsinaisista investoinneista sekä investointia vastaavista sopimuksista. Investoinneilla tarkoitetaan tasevaikutteisia hankkeita eli käytännössä hyvinvointialueen omistukseen tulevia hankkeita. Investointeja vastaavilla sopimuksilla tarkoitetaan pitkäaikaisia toimitilojen vuokrasopimuksia sekä muita sopimuksia, joissa on kysymys sitoutumisesta useampaa vuotta koskevaan sopimukseen. Tällaisia ovat esimerkiksi leasingvuokrasopimukset. Lisäksi investointiosa sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista.

Hyvinvointialueen investointiosan suunnittelussa on huomioitava, että hyvinvointialue saa toteuttaa investoinnin tai investointia vastaavan sopimuksen taikka toimitilan, kiinteistön tai muun pitkävaikutteisen hyödykkeen luovutuksen vain, jos se sisältyy ministeriön hyväksymään osasuunnitelmaan ensimmäiselle tilikaudelle. Siten talousarvion investointiosaan ei voida sisällyttää sellaisia hankkeita, joita ei ole sisällytetty ministeriöiden hyväksymään investointisuunnitelmaan.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen investointien suunnittelu on siirtymävaiheessa toteutettu yhteistyössä alueen nykyisten sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäjien kanssa. Siten investointisuunnitelmat perustuvat pääsääntöisesti kunnissa ja kuntayhtymissä tehtyihin investointisuunnitelmiin, joita osaltaan ovat ohjanneet kuntien palvelutuotantosuunnitelmat.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen investointimenot vuosille 2023-2027 ovat yhteensä 155,9 milj. euroa. Talousarviovuodelle 2023 investointimenoja on suunniteltu 36,6 milj. euroa, taloussuunnitelmavuodelle 2024 40,9 milj. euroa ja taloussuunnitelmavuodelle 2025 32,5 milj. euroa. Vuodelle 2026 investointimenoja on suunniteltu 31,3 milj. euroa ja vuodelle 2027 14,7 milj. euroa. Investointituloja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle vuosille 2023-2027 on suunniteltu yhteensä 0,5 milj. euroa. Investointitulot muodostuvat taseessa olevan omaisuuden luovutustuloista, mikä koostuu pelastuslaitoksen vanhojen ajoneuvojen myynnistä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman investoinnit

1000 euroa	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä
Rakennukset	2 570	2 910	2 420	2 390	2 240	12 530
Laite- ja kalustohankinnat	5 104	7 626	3 307	6 483	1 303	23 823
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	24 562	26 746	22 550	17 060	7 000	97 918
Muut investoinnit	700	-	-	-	-	700
Investointimenot yhteensä	32 936	37 282	28 277	25 933	10 543	134 971
Investointien luovutustulot	-34	-51	-85	-59	-59	-288
Investointimenot yhteensä (netto)	32 902	37 231	28 192	25 874	10 484	134 683

Pelastustoimen osasuunnitelman investoinnit

1000 euroa	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä
Rakennukset	315	265	65	190	40	875
Laite- ja kalustohankinnat	3 313	3 364	4 160	5 150	4 078	20 065
Investointimenot yhteensä	3 628	3 629	4 225	5 340	4 118	20 940
Investointien luovutustulot	44	26	23	70	51	214
Investointimenot yhteensä (netto)	3 584	3 603	4 202	5 270	4 067	20 726

Investoinnit yhteensä molemmat osasuunnitelmat huomioiden

1000 euroa	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä
Investointimenot yhteensä	36 564	40 911	32 502	31 273	14 661	155 911
Investointien luovutustulot yhteensä	78	77	108	129	110	502
Investointimenot yhteensä (netto)	36 486	40 834	32 394	31 144	14 551	155 409

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen investoinnit koostuvat ICT-hankkeista, laite- ja kalustohankinnoista, rakennusinvestoinneista sekä muista investoinneista.

Rakennusten investoinnit sisältävät Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen omistamiin rakennuksiin tehtäviä peruseräparannuksia, rakennuksiin ja alueisiin tehtäviä investointeja sekä vuokrakiinteistöihin tehtäviä vuokralaisen vastuulla olevia toiminnallisia parannuksia. Investointeihin kuuluvat Karjaan harjoitusalueella tehtävät työt sekä turvallisuusverkkorakentamista paloasemille. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue osallistuu myös Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisen johtokeskuksen rakentamiseen.

Laite- ja kalustohankkeiden investoinneista valtaosa liittyy pelastustoimen käyttöön tarkoitetuista ajoneuvoista, kuten öljyntorjuntaveneistä ja ajoneuvoista. Erilaisia ajoneuvoja ollaan hankkimassa pelastustoimeen vuosien 2023-2027 aikana 31 kappaletta. Laite- ja kalustohankintoihin kuuluu myös ensikertainen kalustaminen. Vuodelle 2026 on varauduttu toimitilavuokrasopimusten mahdolliseen raukeamiseen, kun voimaanpanolain nojalla säädetty vuokra-asetus raukeaa ja tähän liittyen on varauduttu myös mahdollisten uusien tilojen kalustamiseen. Laite- ja kalustohankintoihin kuuluvat myös on terveydenhuollon laitteet ja koneet, käsittäen hammashoidon hoitoyksiköt ja sairaalalaitteet. Hammashoidon hoitoyksiköitä ollaan uusimassa vuosien 2023-2027 aikana 111 kappaletta.

ICT ja muut aineettomien hyödykkeiden investoinnit käsittävät muun muassa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle kunnilta siirtyvien erillisten asiakas- ja potilasjärjestelmien yhtenäistämisen, palvelujen digitalisointia, siirtyvien tietojärjestelmien pakollisia päivityksiä sekä hyvinvointialueen yleisiä hallinnon ohjelmia. Valtaosa ICT-ohjelmien investoinneista on suunniteltu toteutettavaksi vuosina 2023 ja 2024. Osassa hankkeita kehitystyö ulottuu pidemmälle aikavälille. Asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistämistä toteutetaan vaiheissa. Tietojärjestelmien yhtenäistämällä pyritään ratkaisuun, jossa alueella on käytössä usean järjestelmän sijasta yksi järjestelmä kullakin sektorilla.

Muihin investointeihin sisältyy määrärahavaraus hyvinvointialueelle hankittaviin osakkeisiin ja osuuksiin. Osakkuuksia voidaan hankkia kriittisten tukipalvelutoimintojen järjestämiseen järjestämistä vastuun hallitun siirron varmistamiseksi.

ICT-investointihankkeet vuosina 2023-2027

Hanke	2023	2024	2025	2026	2027
Asiakas- ja potilasjärjestelmän harmonisointi	x	x	x	x	x
Digitaalinen palvelukehitys	x	x	x	x	x
Tiedolla johtaminen ja analytiikka	x	x	x		
Toimipisteratkaisut	x	x	x		
Hankinnan hallintajärjestelmä	x	x			
Henkilöturvajärjestelmät	x	x			
ITSM-muutostyöt tai -hankinta	x	x			
Osaamisen hallinta	x	x			
Riskienhallinta	x	x			
Robotiikka ja automaatio	x	x			
Sote-tietoallas	x	x			
Talouden suunnittelu- ja raportointijärjestelmä	x	x			
Uudet perhekeskukset	x	x			
Tukipalveluiden asiakashallintajärjestelmä	x	x			
Sähköinen arkistointi	x	x			
Hilkka-toiminnanohjausjärjestelmän kilpailutus	x				
Kanta 2 -päivitykset	x				
Lainanhallintajärjestelmä	x				
Lifecare-versionvaihto	x				
Kilpailutukset: laatu- ja kustannustehokkuus		x	x	x	x
Asiakashallinnan ratkaisu		x	x		
Identiteetinhallinnan ratkaisu (IDM)		x			
Tavoiteasetannan ja -hallinnan järjestelmä		x			
Työvuorosuunnittelun kehittäminen		x	x		

Investointeja vastaavista sopimuksista merkittävin osa on hyvinvointialueen käyttöön suunniteltujen uusien tilojen vuokravastuita. Toimitilahankkeet, niiden kokoluokat sekä vuokravastuuvaikutukset perustuvat kunnissa tehtyihin investointisuunnitelmiin, joita osaltaan ovat ohjanneet kuntien palvelutuotantosuunnitelmat. Hankkeet liittyvät terveydenhuollon toimitilakohteiden perusparantamiseen sekä vähäisessä määrin hoivatilojen ja suunterveydenhuollon toimitilojen tarkistuksiin. Näiden esitysten nettovaikutus tuleville vuosille vuokrasitoutumismielessä on vähäinen. Investointeja vastaavissa sopimuksissa on myös leasing-rahoitetut ajoneuvot, kalusteet sekä ICT-laitteet.

Hyvinvointialue tulee laatimaan oman palvelustrategian ja siihen perustuvat palveluverkkolinjaukset myöhemmin. Näiden linjausten perusteella täsmennetään kuntien kanssa nykyisiä suunnitelmia ja annetaan hyvinvointialueelta lopullinen sitoumus hankkeisiin.

Investointeja vastaavat sopimukset yhteensä

1000 euroa	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä
Sosiaali- terveystoimen investointeja vastaavat sopimukset ja	113 174	7 830	155	-	-	121 159
Pelastustoimen investointeja vastaavat sopimukset	30 025	1 440	5 000	-	-	36 465
Investointeja vastaavat sopimukset yhteensä	143 199	9 270	5 155	-	-	157 624

5 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma kuvaa yleiskatteisen rahoituksen riittävyyttä palvelutuotannon nettomenoihin (toimintakate), rahoituskuluihin sekä kirjanpidon poistoihin.

Rahoitustuotoissa ja -kuluissa on mm. tilikaudelle kirjattavat korkokulut lainoista, korkotuotot antolainoista sekä HUS:n hyvinvointialueille maksama peruspääoman korko. Poistoihin on kirjattu pitkävaikutteisista hankintamenoista tehtävät tilikaudelle jaksotettavat poistot. Tuloslaskelma päättyy kuvaamaan tilikauden ali-/ylijäämää, joka kuvaa kokonaistalouden kirjanpidollista tasapainoa.

Tuloslaskelma sisältää sisäisiä eriä, joiden suuruus on 226 milj. euroa vuodessa. Tämä nostaa sekä toimintatuottoja että -kuluja, mutta ei vaikuta toimintakatteeseen.

(1000 €)	TAE 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	378 257	380 534	381 191
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut	-2 112 417	-2 126 008	-2 175 059
Toimintakate	-1 734 160	-1 745 473	-1 793 868
Valtion rahoitus	1 670 139	1 756 416	1 876 101
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 818	499	1 005
Rahoitustuotot	0	3 679	3 679
Rahoituskulut	-1 818	-3 180	-2 674
Vuosikate	-65 839	-11 441	83 238
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 761	-10 197	-13 881
Tilikauden tulos	-70 601	1 244	69 356
Poistoerojen muutos	0	0	0
Rahastojen/varausten muutos	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä (+/-)	-70 601	1 244	69 356

Hyvinvointialueen palvelutuotannon nettomenot vuonna 2023 ovat 1 734 milj. euroa ja valtion rahoitus 1 670 milj. euroa. Rahoituksessa on huomioitu rahoituslakiin sisältyvät takautuvat korjauserät, sekä yliopistosairaalalisän käyttöönotto. Ensimmäinen rahoituksen korjauserä (rahoituslaki 34 §) syntyy, kun rahoitus korjataan muodostumaan vuoden 2022 siirtyvistä tilinpäätökseen perustuvista kustannuksista talousarvioon perustuvien kustannusten sijaan. Arvio on, että koko valtion tasolla siirtyvien kustannusten suuruus ylittää talousarvion 500 milj. eurolla, josta 30 milj. euroa Länsi-Uudenmaan kunnissa. Näin tämän korjauserän suuruus LUVN:ille on noin 33 milj. euroa vuodesta 2023 alkaen.

Lisäksi on arvioitu, että hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä vuonna 2023 on 600 milj. euroa, joka korottaa vuoden 2025 rahoitusta vastaavasti (rahoituslaki 10 §). Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osuus rahoituskorjauksesta olisi vuodelle 2025 noin 44 milj. euroa. Talousarviossa on myös huomioitu

63 (63)

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Talousarvio ja -suunnitelma 2023-2025

yliopistosairaalalisän käyttöönotto, joka lisää Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rahoitusta noin 17 milj. euroa vuodesta 2024 eteenpäin.

Tilikauden tulos kääntyy vuonna 2023 70,6 milj. euroa negatiiviseksi. Tilikauden tulos kääntyy positiiviseksi vuonna 2024 ja pysyy positiivisena vuonna 2025.

Hyvinvointialueen alijäämä vuonna 2023 on 70,6 milj. euroa. Vuonna 2024 talous kääntyy ylijäämäiseksi 1,2 milj. euroa ja vuonna 2025 ylijäämä on 69,4 milj. euroa. Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan taloussuunnitelman tulee tasapainossa tai ylijäämäinen. Siten vuosilta 2023 ja 2024 muodostuneet alijäämät tulevat katetuksi vuoden 2025 loppuun mennessä.

6 Rahoitusosa ja lainanottovaltuus

Rahoitusosa kuvaa yleiskatteisen rahoituksen riittävyyttä käyttötalouteen, investointitalouteen sekä lainojen lyhennyksiin. Toiminnan ja investointien rahavirta kuvaa rahoituksellista ylijäämää tai alijäämää. Mikäli luku on positiivinen, yleiskatteinen rahoitus riittää kattamaan vuoden aikana realisoituvat käyttö- ja investointitalouden menot. Mikäli luku on negatiivinen, yleiskatteinen rahoitus ei riitä toiminnan ja investointien rahoittamiseen, jolloin muodostuu rahoitusjäämää, ja joka osaltaan katetaan lainaa nostamalla. Rahoitusosa päättyy osoittamaan hyvinvointialueen maksuvalmiuden muutoksen.

(1000€)	TAE 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta	-235 230	44 400	83 238
Vuosikate	-65 839	11 441	83 238
Satunnaiset erät	0	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-169 391	32 959	0
Investointien rahavirta	-36 486	-40 834	-32 394
Investointimenot	-36 564	-40 911	-32 502
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	78	77	108
Toiminnan ja investointien rahavirta	-271 716	3 566	50 844
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	0	0	0
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0
Lainakannan muutokset	148 584	2 384	-50 456
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	36 486	40 834	32 394
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 212	-11 045	-15 673
Lyhytaikaisten lainojen muutos	117 310	-27 405	-67 177
Oman pääoman muutokset	148 584	2 384	-50 456
Muut maksuvalmiuden muutokset	20 000	0	0
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0
Saamisten muutos	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	20 000	0	0
Rahoituksen rahavirta	168 584	2 384	-50 456
Rahavarojen muutos	-103 132	5 950	388
Rahavarojen muutos	-103 132	5 950	388
Rahavarat 31.12.	33 300	39 250	39 638
Rahavarat 1.1.	136 432	33 300	39 250

Vuonna 2023 hyvinvointialueen toiminnan ja investointien rahavirta on noin 272 milj. euroa negatiivinen. Rahoitusjäämässä 235 milj. euroa muodostuu käyttötaloudesta ja 36 milj. euroa investoinneista. Vuonna 2024 toiminnan ja

investointien rahavirta kääntyy positiiviseksi 4 milj. euroa. Vuonna 2025 rahavirta on 51 milj. euroa positiivinen yleiskatteisen rahoituksen korjauksen sekä menojen kasvun hillitsemisen perusteella.

Toiminnan rahavirran tulkinnassa on huomioitava hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämisvaiheeseen liittyvät poikkeuksellisen merkittävät tulorahoituksen korjauserät. Tulorahoituksen korjauserät koostuvat kahdesta merkittävästä erästä. Yksi kahdestoistaosa vuoden 2023 yleiskatteisesta rahoituksesta maksetaan hyvinvointialueille jo joulukuussa 2022, joten vuonna 2023 kertyvä tulorahoituksen määrä on 136,4 milj. euroa tuloslaskelman mukaista rahoitusta pienempi. Lisäksi hyvinvointialueiden rahoitusta korjataan vuodelle 2023 takautuvasti 33,0 milj. euroa kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietoihin pohjautuen, mutta korjauserä maksetaan vasta vuonna 2024, joka näkyy vuoden 2024 tulorahoituksen korjauserissä.

Hyvinvointialue saa ottaa pitkäaikaista lainaa ainoastaan investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseen. Valtioneuvosto on päättänyt 16.6.2022 (VM/2022/109) hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2023. Hyvinvointialueiden lainanottovaltuudet vuodelle 2023 perustuvat hyvinvointialueelle siirtyvien sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien vuoden 2021 tilinpäätösten ja vuoden 2022 talousarvioiden tietoihin. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2023 on 351,4 milj. euroa.

Rahoituslaskelman lainakannan muutoksissa on budjetoituna sekä pitkäaikaisen lainan että lyhytaikaisen lainan nostoja. Pitkäaikaisella lainalla katetaan hyvinvointialueen investointimenot. Investointien rahoitukseen nostetaan uutta pitkäaikaista lainaa enintään 36,5 milj. euroa vuonna 2023. Lyhytaikaista lainaa nostetaan käyttötalouteen liittyvän rahoitusvajeen kattamiseksi sekä kassan peruspuskurin rahoittamiseksi enintään 117,3 milj. euroa vuonna 2023.

Muihin maksuvalmiuden muutoksiin vuodelle 2023 on sisällytetty 20,0 milj. euroa, joka koostuu ostovelkojen kasvusta varsinaisen palveluiden järjestämistä vastuun käynnistyessä. Kyseessä on kirjanpitol tekninen erä, joka muodostuu vuodelle 2023 kohdistuvista laskuista, joiden eräpäivä on vuoden 2024 puolella.